

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA FILOZOFICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2012

Bc. Simona Kubištová

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Etické aspekty trestu smrti

Bc. Simona Kubištová

Diplomová práce

2012

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Simona Kubištová**
Osobní číslo: **H10675**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Resocializační pedagogika**
Název tématu: **Etické aspekty trestu smrti**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem teoretické práce je popsat problematiku trestu smrti. Práce se věnuje historii a vývoji trestu smrti, zabývá se druhy trestu smrti a popisuje alternativní varianty trestu smrti a jejich cíle. V neposlední řadě se práce zabývá argumenty pro a proti trestu smrti a pohledem společnosti na tuto problematiku. Část práce se věnuje otázce zda je trest smrti spravedlivý a humánní.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ČÍRTKOVÁ, L. Forezní psychologie. 1. vydání. Praha: Support, 1994. 206 s.
ISBN MONESTIER M. Historie trestu smrti. 1.vydání. Praha: Rybka
publishers, 1998. 405 s. ISBN 80-86182-05-3 DRBOHLAV, A. Etopedie 1.- Trest
smrti versus trest života pro sériové vrahy. 1. vydání. Hradec Králové:
Gaudeamus, 2005. 151 s. ISBN 80-7041-163-5 LIŠKA, O. Vykonané tresty smrti
ČSR 1918- 1989, 2. opr. a rozšíř. vydání. Praha: Úřad dokumentace
a vyšetřování zločinů komunismu policie ČR, 2006. 294 s. ISBN 80-86621-09-X
CHMEL, L. Nejslavnější popravy. 1. vydání. Havlíčkův Brod: Petrklíč, 2004.
176 s. ISBN 80-7229-107-6 CAWTHORNE, N. Zabijáci: nejzvrácenější vrazi
naší doby (Killers). překlad: Eva Konečná. Praha: Mladá fronta, 2009. 291 s.
ISBN 978-80-204-2030-5 RYCHEN, D. S. Key competencies for a successful life
a well-functioning society. Cambridge: Hogrefe and Huber Publishing, 2003
FRANCEK, J. Zločin a trest v českých dějinách. 3 vydání. Praha: Rybka
Publishers, 2003. 524 s. ISBN 80-81682-68-+

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Miloslav Průka, Ph.D.

Katedra filosofie

Datum zadání diplomové práce:

30. dubna 2010

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2012

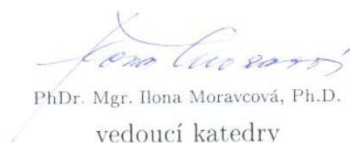

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2011

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 21. 6. 2012

Bc. Simona Kubištová

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala všem, kteří svými cennými radami přispěli k psaní mé práce. Dále děkuji všem za velmi vřelý přístup, zejména mému vedoucímu diplomové práce Mgr. Miloslavu Průkovi, Ph.D. a vedoucí katedry Věd o výchově PhDr. Mgr. Iloně Moravcové, Ph.D.

SOUHRN

Práce obsahuje pouze teoretickou část. První kapitoly práce se věnují historii trestu smrti v naší zemi a techniky, které se k výkonu trestu smrti používali dříve a které dnes. V další kapitole nahlédneme na argumenty zastánců trestu smrti a porovnáme je s argumenty odpůrců absolutního trestu. Dále se zmíníme, v jaké je Česká republika aktuální situaci se znovuoobnovením trestu smrti. Součástí práce je také pohled na trest smrti ve světě, kde je tento absolutní trest stále zaveden, jakým způsobem se popravuje a za jaké trestné činy. Práce se také zabývá alternativní variantou trestu smrti- doživotním trestem. Popisuje věznic v České republice a situaci ve věznicích pro doživotně odsouzené.

KLÍČOVÁ SLOVA

Trest smrti, doživotní trest, spravedlnost, vězení, etika, resocializace, společnost

TITLE

Ethical Aspects of Death Penalty

ABSTRACT

This work contains a theoretical part only. First chapters are devoted to the history of death penalty in our country, and to the techniques that were used for the capital punishment in the past and nowadays. The next chapter compares the arguments of proponents of the death penalty and of opponents of who are against the capital punishment. Further more, we mention that the current situation in the Czech Republic considering re-establishment of the death penalty. The work also looks at the capital punishment in a World where it is still used. One of the questions is, in which way people are executed all around the World and for what crimes. The work is also interested in an alternative option of the death penalty, which is life imprisonment. It describes prisons in the Czech Republic and the situation in them for those who were sentenced for the rest of their lives.

KEY WORDS

Death Penalty, imprisonment, justice, prison, ethics, resocialization, society

OBSAH

1. Úvod.....	12-13
2. Úvod do problematiky trestu smrti.....	14
2. 1 Vymezení pojmu trest.....	14
2. 2 Účel a funkce trestu.....	15-16
2. 3 Trest smrti z hlediska aktuálního postavení ČR ve světě.....	16
3. Historie a vývoj trestu smrti.....	17
3. 1 Historie v Čechách a na Moravě.....	17-18
3. 2 Povoláním kat.....	18
3. 3 Mučírna.....	19-20
3. 4 Pranýř.....	20
3. 5 Poprava.....	20-21
3. 6 T. G. Masaryk.....	21-22
3. 7 Popravy v Čechách a na Moravě.....	22-23
4. Druhy trestu smrti.....	24
4. 1 Zvířata v roli popravčích.....	24
4. 2 „Římská spravedlnost“ - podříznutí, proříznutí hrdla.....	25
4. 3 Rozpárání břicha.....	25
4. 4 Smrt pádem.....	25
4. 5 Smrt žízní.....	26
4. 6 Zazdění.....	26
4. 7 Ukřižování.....	27
4. 8 Pohřbení zaživa.....	27-28

4. 9 Kůl v těle.....	28
4. 10 Stažení z kůže.....	29
4. 11 Rozřezání.....	29-30
4. 12 Roztrhání.....	30
4. 13 Rozdrásání.....	30
4. 14 Rozdrcení.....	31
4. 15 Upálení.....	31-32
4. 16 Smrt na malém ohni.....	32
4. 17 Smrt pilou.....	32-33
4. 18 Probodnutí šípy.....	33
4. 19 Otrávení.....	33-34
4. 20 Estrapáda.....	34
4. 21 Ubití.....	34-35
4. 22 Smrt koněm.....	35
4. 23 Zardoušení.....	36
4. 24 Ukamenování.....	36-37
4. 25 Utopení.....	37
4. 26 Pověšení.....	37-38
4. 27 Stětí.....	39
4. 28 Gilotina.....	40
4. 29 Zastřelení.....	40-41
4. 30 Elektrické křeslo.....	41-42
4. 31 Plynová komora.....	42

4. 32 Pokojná smrt- smrtící injekce.....	42-43
5. Argumenty pro a proti trestu smrti.....	44
5. 1 Tabulka argumentů.....	44-45
5. 2 Odstrašující případ.....	45
5. 3 Myšlenka pojistky.....	45-46
5. 4 Odplata.....	46
5. 5 Pochybení lidského faktoru.....	46-47
6. Pohled společnosti na trest smrti.....	47
6.1 Trest smrti ve světě.....	48-50
6.2 Problematika znovuoobnovení trestu smrti v ČR.....	50
7. Trest smrti a spravedlnost.....	51-52
7. 1 Trest smrti ve státech, které jej nezrušili.....	53-57
7. 2 Zajímavé popravy v Československé republice.....	57
7. 2. 1 Olga Hepnarová.....	57-58
7. 2. 2 Štefan Svitek.....	58-60
7. 2. 2 Zdeněk Vocásek.....	60-61
8. Alternativní varianty trestu smrti a jeho cíle.....	61
8. 1 Výjimečný trest.....	62-65
8. 1. 1 Účinky výkonu trestu odnětí svobody na psychiku odsouzeného vězně.....	65-67
8. 1. 2 Aktuální stav ve věznicích.....	67
8. 2 Věznice pro doživotně odsouzené.....	68
8. 2. 1 Mírov.....	68

8. 2. 2 Valdice.....	68-70
8. 2. 3 Opava.....	70-73
8. 3 Základní pojmy ve věznicích.....	73-75
8. 4 Vězeňská služba České republiky.....	75-76
8. 4. 1 Věznice v ČR.....	76-82
8. 4. 2 Přijetí odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody.....	82-83
8. 5 Doživotně odsouzení v ČR.....	83
8. 5. 1 Jiří Kajínek.....	83-84
8. 5. 2 Ivan Roubal.....	84-85
8. 5. 3 Petr Zelenka.....	85-86
8. 5. 4 Romana Zienertová.....	86
Závěr.....	87-88
Použitá literatura.....	89-90
Přílohy.....	93-99

1. Úvod

Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila téma týkající se problematiky trestu smrti. Téma, které bylo, je a stále bude aktuálním tématem naší společnosti. Velice citlivé téma, na které má každý jedinec v naší zemi i v celém světě svůj názor. Lidé, kteří mají trest smrti zaveden v jejich zemi, se na celou problematiku dívají z jiného hlediska. Přejde jim automatické popravovat za to, co je zakázané a trestné. Velkou roli v názorech o trestání smrtí hraje také náboženství. Každá země a každá kultura se řídí svými zákony a svými pravidly.

Práce obsahuje pouze teoretickou část. Základní vizí diplomové práce je předložit veřejnosti nezaujatý pohled na absolutní trest. Úvodní kapitola nabídne vhled do problematiky trestu smrti a v jaké je Česká Republika aktuální pozici s touto otázkou. V dalších kapitolách si objasníme historický vývoj trestu smrti v Čechách a na Moravě, kdo byl kat a jaké techniky užíval ke svému řemeslu. Jakým způsobem probíhaly popravy v Čechách a jaký pohled měl na celou věc první československý prezident T. G. Masaryk, který musel podepisovat souhlas k popravám.

Jedna celá kapitola se věnuje pouze druhům trestu smrti. Trestání absolutním trestem se konalo od nepaměti, lidé vynalézali stále nové techniky a nástroje a popravy zdokonalovali. Často kladli důraz na krutost, aby oběť co nejvíce a nejdéle trpěla před tím, než vypustí duši nadobro. Přiblížíme si i současné popravy a jejich průběh.

Dále se zaměříme na argumenty pro trest smrti a porovnáme je s argumenty opačného tábora. Argumentů je samozřejmě nespočet, v tabulce jsou vypsány pouze ty nejvíce používané. Zastánci i odpůrci absolutního trestu vedou neustále „válku“ v argumentech, která strana má racionálnější a výstižnější argumenty. Přiblížíme si také problematiku znovuoživení trestu smrti v České Republice.

Zda je trest smrti spravedlivý, či není? Těžko se na tuto otázku odpovídá. Ve světě má každá země na tento absolutní trest jiný pohled. Nahlédneme do zemí, kde je trest smrti uzákoněný, za jaké činy a jakým způsobem popravují. A objasníme si nejbrutálnější zločiny v naší zemi před zrušením trestu smrti, za které byli zločinci popraveni.

V neposlední řadě se práce věnuje alternativní variantou k trestu smrti, čímž je trest na doživotí. Připomeneme si nejznámější doživotně odsouzené v naší zemi, jejich zločin i jakým způsobem bojují, aby se vrátili zpět na svobodu. Vyjmenujeme a popíšeme věznice, ve kterých vězni odpykávají svůj trest odnětí svobody, jaké mají podmínky i možnosti „za mřížemi“.

2. Úvod do problematiky trestu smrti

Již v dávné historii byl trest smrti běžně užíván za lidské prohřešky a činy. Fantazii se meze nekladou, tresty smrti se vymýšlely stále nové a nové, nebo byly různě vylepšovány a modernizovány. Často se trest odvíjel od závažnosti činu. V dávných dobách byl trest smrti užíván po celém světě. V dnešní době je užíván ve více než 55 zemích světa. Samozřejmě i způsob popravky se značně omezil. Jsou používány rychlé a pokud možno bezbolestné techniky. Jedná se především o oběšení, elektrické křeslo, zastřelení, smrtící injekce. Avšak ve výjimečném případě se používá stále ještě ukamenování či stětí hlavy.

Trest smrti hrozí v mnoha zemích lidem za pro nás naprosto absurdní činy, jako je např. čarodějnictví, šíření informací, politické přesvědčení nebo za sexuální orientaci. Proto i zastánci trestu smrti nesouhlasí s popravami za nenásilné trestné činy, natož pak za náboženské či politické delikty.

Přesto v současné době mnoho popravujících států vykonává trest smrti na lidech, kteří se „provinili“ pouze svým občanským, či politickým postojem, nebo určitým náboženským přesvědčením.¹

2.1 Vymezení pojmu trest

Podle ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod lze trest vymezit jako sankci ukládanou státem v závěru trestního řízení před soudem pachateli trestného činu, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně a postihující bezprostředně jen pachatele. Trest je společenské odsouzení pachatele za spáchaný čin.²

---

¹Trest smrti. *Lidská práva* [online]. [cit. 2012-06-07]. Dostupné z: <http://www.lidskaprava.cz/student/trest-smrti> (

²Trest smrti I. *Juristic* [online]. [cit. 2012-06-07]. Dostupné z: <http://trestni.juristic.cz/30487/clanek/trest2.html>

2.2 Účel a funkce trestu

Podle trestního zákonu č. 140/1961 sb. je účel trestu vymezen v § 23. „(1) Účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti (2) Výkonem trestu nesmí být ponížena lidská důstojnost“³

Účel trestu pomocí několika přístupů, které se v průběhu doby formovaly:

1. Odplata- nejstarší teorie výkladu teorie účelu trestu snažící se o vytvoření rovného vztahu mezi proviněním a trestem. Trest by měl odpovídat zločinu, tedy „oko za oko, zub za zub“. V minulosti však docházelo k přehnaně krutým trestům za málo závažné trestné činy.

2. Izolace- jde o vyloučení pachatele ze společnosti. Cílem je ochrana společnosti před pachatelem. Aby sankce byla dostatečně účinná, je důležité určit vhodnou dobu izolace konkrétního pachatele. Nelze však spolehlivě určit, že jedinec nebude v páchání trestné činnosti pokračovat.

3. Odstrašení- „vychází především z představy trestu jako prostředku, který má předcházet páchání podobných trestných činů jinými občany exemplárním potrestáním odsouzeného pachatele a s tím spojenou veřejnou prezentací takového rozhodnutí. Trest má svojí razancí lidi zastrašit.“

4. Náprava pachatele- snaha o převýchovu odsouzeného jedince. Odsouzením ukáže pachateli, že trestná činnost se nevyplatí a zároveň se snaží mu ukázat lepší cestu. Ve výsledné fázi nápravy by mělo být navrácení převychovaného pachatele zpět do společnosti.

5. Odškodnění oběti- snaha uložit pachateli takový trest, aby mohl podle svých sil nahradit škodu způsobenou daným trestným činem.

„Předpokladem žádoucího působení trestu jako prevence páchání trestné činnosti je jeho spravedlivost. Aby byl trest spravedlivý, nesmí být ani přísnější, ani

---

³Business center. *Trestní zákon* [online]. [cit. 2012-06-08]. Dostupné z: http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_zakon/cast1h4.aspx

mírnější, než je nutné k ochraně společnosti. Požadavek na spravedlivost trestu tedy plyne z pojetí trestu jako obranné reakce společnosti.“⁴

Známa česká policejní psycholožka Ludmila Čírtková ve své knize s názvem: Forenzní psychologie tvrdí, že cílem trestu je poučit a hlavně zabránit další recidivě.⁵

2.3 Trest smrti z hlediska aktuálního postavení ČR ve světě

V roce 1990 byl novelou trestního zákona č. 175/1990 Sb. trest smrti zrušen. Listina základních práv a svobod v článku č 6. odstavec 3. zákaz trestu na našem území následně potvrdila na ústavní úrovni. Nejvyšším možným trestem tak u nás zůstává trest odnětí svobody na doživotí.

Vývoj práva odpovídá zrušení trestu smrti ve většině vyspělých zemí. Pro ČR zákaz trestu smrti vyplývá také jako povinnost daná mezinárodním právem. Je vázána Druhým opčním protokolem Mezinárodního paktu o politických a občanských právech a Protokolem č. 13. k Evropské úmluvě o lidských právech. Obě tyto smlouvy ČR ratifikovala v roce 2004. Oba tyto protokoly brání v použití trestu smrti za všech okolností.⁶

---

⁴Juristic: trestní oblast. *Trest smrti* [online]. [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: <http://trestni.juristic.cz/30487/clanek/trest2.html>

⁵ČÍRTKOVÁ, L.: *Forenzní psychologie*, 1. Vydání, Praha: Supprot, 1994

⁶Lidská práva. *Historie trestu smrti v Českých zemích* [online]. [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: <http://www.lidskaprava.cz/student/trest-smrti/clanky/historie-trestu-smrti-v-ceskych-zemich>

3. Historie a vývoj trestu smrti

3.1 Historie v Čechách a na Moravě

České hrdelní soudnictví si prošlo několika vývojovými etapami, které se řídily politickými a ekonomickými situacemi. Vývoj hrdelní jurisdikce můžeme sledovat přibližně od 13. století. Královská města měla samostatné soudy a v městech poddanských byly orgány závislé na vrchnosti a jejich úřednících.⁷ „Jak v královských, tak v poddanských městech byla představitelem hrdelní jurisdikce městská rada, která se v této oblasti své činnosti řídila jak obecnými právními předpisy, tak i vrchnostenskými pokyny a instrukcemi. Rada vystupovala jako celek na počátku soudního procesu a v jeho závěru. Celý průběh trestního řízení zaznamenával městský písař, který vedl písemnou agendu hrdelního soudu.“⁸ V hrdelním soudnictví byl velmi důležitý městský rychtář, který sledoval provinilce, ohledával místa činu, zodpovídal za věznění jedinců a účastnil se také výslechů nebo exekucí. Rychtáři byli podřízeni další lidé, kteří měli vězně na starost. Například právní posel či šatlavní hospodář. Rychtář užíval svého práva a sám mohl soudit drobné žaloby, urážky na cti atd.

V roce 1707 byl vyhlášen hrdelní řád Josefa I. Hrdelní soudy měly za úkol stíhat delikventy, zatýkat a vyslýchat podezřelé, vyhlašovat rozsudky a dbát na péči výkonu trestu. Každý hrdelní soud musel mít svého předsedu a nejméně devět přisedících znalých hrdelního řádu a schopných soudit spravedlivě a objektivně. Městské soudy však nebyly schopny plnit beze zbytku zásady uvedeného řádu, proto se několikrát diskutovalo o jeho reorganizaci. Ta byla publikována 19. srpna 1765 kde došlo k podstatnému snížení hrdelních soudů z původních 383 registrovaných na 29. Postupem času došlo k dalším reorganizacím a koncem 18. století zůstalo v Čechách pouze 19 hrdelních soudů. Na Moravě jich přežilo pouhých 13.

V šedesátých letech byl vydán hrdelní řád Marie Terezie, jímž vrcholil vývoj hrdelního soudnictví. Tato právní norma byla však považována za zastaralou,

---

⁷MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha: Rybka Publishers. 1998. str. 340. ISBN 80-86182-05-3

⁸MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha: Rybka Publishers. 1998. str. 340. ISBN 80-86182-05-3

jelikož zachovala útrpné výslechy a kruté tresty. Skutečným pokrokem se zdál být až Všeobecný zákoník o zločinech a trestech vydán za Josefa II. v roce 1787. Ačkoli zachoval bití i vypalování cejchů, vycházel ze zásady, že přísnost trestu již nemá charakter pomsty, nýbrž by měl sloužit k převýchově provinilce.⁹

3.2 Povoláním kat

Kati tvořili zvláštní skupinu městské společnosti. Byli považováni za tzv. snižené lidi, jelikož běžně přicházeli do styku s krví a prováděli i jiné nečisté práce. Bydleli v katovnách, které si stavěli na okraji města, nebo v zastrčených uličkách. Kati byli diskriminováni různými opatřeními, měli například vyhrazeni své místo v kostele či v hospodě. Kat spadal pod služby hrdelního soudu a byl podřízen rychtáři. Roční plat katů nebyl příliš vysoký, velké příjmy měli z provádění útrpných výslechů či exekucí. Až do konce 17. století nebyla v českých zemích stanovena mzda za výkony popravčích, a tak se stávalo, že často svého postavení zneužívali a zvyšovali své nároky. Nařízení o skutečných platech a odměnách katů vyšlo až v roce 1683 na základě císařského reskriptu.

Na počátku 18. století zvýšil platové podmínky katů hrdelní řád Josefa I. Pokud nějaké město nemělo svého kata, půjčovalo si jej ze sousedních měst a to samozřejmě pro kata znamenalo jisté příjmy navíc. Pro město bylo vypůjčování poměrně nákladné, jelikož museli platit i pacholkům a ozbrojenému doprovodu.

Ke sníženým osobám nepatřil pouze kat, ale i právní posel. Bydlel v šatlavě a staral se o vězně. Toto povolání bylo nebezpečné, neboť základní podmínkou delikventů, kteří chtěli utéci, byla právě likvidace jeho strážce. Přesná úloha právního posla byla v každém městě individuální. Zvonili na zvonec při exekucích, prováděli drobné tělesné tresty, doprovázeli rychtáře při nočních pochůzkách apod.¹⁰

---

⁹MONESTIER M.: *Historie trestu smrti*. Praha: Rybka Publishers. 1998. str. 340- 343 ISBN 80-86182-05-3

¹⁰MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha: Rybka Publishers. 1998 str. 343- 348. ISBN 80-86182-05-3

3.3 Mučírna

Provinilec se mohl do mučírny dostat hned několika cestami. Mohl být dopaden přímo při činu a ihned zajištěn, nebo jej uvěznili kvůli nařízení vrchnosti a v neposlední řadě také na základě žaloby postiženého. Aby provinilec neměl možnost utéct, užívalo se hned několik zaopatření. Pouta na rukou i nohou, vězení zamčeno visacími zámky, stráž apod. I přes všechny opatření se mnohdy vězňům podařilo uprchnout. Ve vězení byl jedinec do té doby, než se sestavila žaloba. Ta byla přednesena na zasedání městské rady a po zvážení všech okolností rada rozhodla o osudu obviněného. Lépe nedopadl ani ten, kdo se k činu přiznal. Takové vyznání bylo považováno za neúplné a až v mučírně se zjistili okolnosti spáchaného trestního činu. Výslech a samotné mučení bylo velice útrpné a mnohdy velmi dlouhé až nekonečné. Jedinci se tam často přiznávali k činům, které ani nespáchali, jen aby zlo v mučírně konečně skončilo.

Od mučení byli vyloučeni osoby vyššího stavu, děti, staří lidé, duševně nemocní, těhotné ženy a ženy v šestinedělí. Způsob útrpných technik mučení byl ucelený až s příchodem hrdelního řádu Josefa I. na počátku 18. století. Ten definoval povolené způsoby mučení, které byli seřazeni od lehčích stupňů až po ty těžké. Mezi nejméně bolestnou formu mučení patřilo šněrování rukou, kdy kat působil vyslýchanému bolest utahováním šňůry omotané kolem zápěstí a předloktí. Další stupeň mučení byl již značně bolestivější. Nástroj, který se nazýval palečnice a byl určený k drcení palců u rukou. O stupeň horší bylo drcení nohou nástrojem tzv. španělskou botou. Tento nástroj byl ještě obohacen různými drtiči kloubů. Další techniky byly stále více útrpnější. Druh mučení se vybíral podle závažnosti činu a také podle toho, zda viník chtěl spolupracovat a vypovídat nebo ne. Další stupeň mučení probíhal tak, že jedince přivázali k žebříku takovým způsobem, že došlo k vykloubení rukou a poškození svalů. Kat a jeho pacholci dále mučedníka pálili svíčkami.

Těchto mučících výslechů se účastnili kat se svými pacholky, rychtář a také písař, který zapisoval doznání do knih, které si soud vedl pro možné další

odsouzení jako důkaz. Pokud však mučedník celý útrpný výslech vydržel, byl osvobozen. Avšak takových lidí nebylo mnoho.¹¹

3.4 Pranýř

„Důležitým prostředkem výkonu trestu byl pranýř. Zpravidla stával na náměstí jako symbol právní moci města. Podoba pranýře byla různá - od prostého sloupu na vyvýšeném podstavci až po jakousi klec, kam byli provinilci zavíráni. Potrestaní byli k pranýři připoutáni různě dlouhou dobu, často s cedulí popisující jejich prohřešek nebo s ukradenou věcí. K pranýři byli přivazováni i ti, kteří byli odsouzeni k trestu bití.“¹² Delikvent na sobě měl potupnou masku, nákrčník či obojek s hruškou v ústech, aby upoutal co nejvíce pozornost lidu. Velmi často se provinilcům vypaloval cejch, aby byl poznamenán do konce života. Cejch kat nejčastěji umisťoval na záda a pro zřetelnost přidával do rány trochu prachu. Na pranýři stávali hlavně drobní zloději, překupníci a také ti, kteří byli stíháni pro činy proti mravopověstnosti. Jelikož se jednalo o místa hanby, nesměl se jich bezúhonný člověk ani dotknout.¹³

3.5 Poprava

„Popravy byly veřejné a konaly se ve dne tak, aby se jich mohl zúčastnit velký počet obyvatel, z čehož vyplývá jejich zřejmý zastrávací charakter. Šibenice bývaly obvykle zděné stavby s dveřmi a vysokou podezdívkou, ze které se zvedaly sloupy spojené trámy. Vnitřní prostor sloužil jako pohřebiště

---

¹¹ MONESTIER M.: *Historie trestu smrti*. Praha: Rybka Publishers. 1998. str. 350 až 352. ISBN 80-86182-05-3

¹² Mladá Boleslav oficiální stránka statutárního města. *Odplata spravedlnosti- Pranýř* [online]. [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://programy.mb-net.cz/mb-pravek-novovek/JS1803019.htm>

¹³ MONESTIER. M.: *Historie trestu smrti*. Praha: Rybka Publishers. 1998. str. 353 ISBN 80-86182-05-3

popravených. ¹⁴ Šibenice byla podobně jako pranýř místo hanby, takže platilo stejné pravidlo, že bezúhonný člověk se jí nemohl ani dotknout. Na popravišti měl zločinec potvrdit pravdivost svého vyznání. On i svědci měli poslední příležitost odvolat své výpovědi, ale tím si vysloužili pouze další výslech s mučením, takže si tím vlastně moc nepomohli. Odsouzenec také mohl ještě na popravišti požádat o milost, ale žádost bývala většinou zamítnuta. V Česku se pouze tradovalo, že pokud kat sekl špatně a provinilec žil ještě při třetí ráně, nebo se oprátka přetrhla, tak byl omilostněn. Další šance na zachránění před popravou bylo prohlášení ženy, že se chce za jedince provdat. To se však prakticky vůbec nestávalo.¹⁵

Za projev milosti byl považován trest smrti stětím, což byla rychlá a bezbolestná poprava. Zato těžkým trestem smrti bylo upálení zaživa, lámání kolem, zahrabání zaživa a v neposlední řadě rozčtvrcení. Kati neodváděli vždy perfektní a profesionální výkony, což jim přihlížející dav málokdy odpustil.¹⁶

3.6 T. G. Masaryk

Autor Francek uvedl ve své knize velice zajímavý výrok Tomáše G. Masaryka o trestu smrti. „V rozhovoru s Karlem Čapkem Masaryk řekl: *„Těžká pro mě byla otázka trestu smrti; stálo mě mnoho nocí, když jsem měl podepisovat trest smrti, a dni, kdy jsem to učinil, mám ve svém kalendáři poznamenány černým křížkem. Sledoval jsem pozorně, má-li trest smrti vliv na zločinnost: studoval jsem statistiku zločinů a zejména vražd po celou dobu, ale nevidím, že by trest smrti měl účinek odstrašující na lidi zločinné; zločinec ve chvíli vraždy nemyslí na trest, ale na úspěch svého zlého činu. Jistý účinek je na občany ostatní, zejména o věci myslící. Můj argument pro trest smrti není, že je odstrašující, ale že v něm je mravní expiace; vzít člověku život je bezpráví tak strašlivé, že může být usmířeno*

---

¹⁴FRANCEK. J.: *Zločin a trest v Českých dějinách*. Praha- Rybka Publishers. 1999. Str. 42. ISBN 80-86182-91-6

¹⁵FRANCEK.: *Zločin a trest v Českých dějinách*. Praha- Rybka Publishers. 1999. Str. 42-43. ISBN 80-86182-91-6

¹⁶MONESTIER M.: *Historie trestu smrti*. Praha: Rybka Publishers. 1998. str. 355 a 356. ISBN 80-86182-05-3

jen výkupným stejně těžkým. Dělán ovšem patřičný rozdíl mezi vraždou a zabitím a uznávám polehčující okolnosti při každém zločinu, jak to moderní kriminální psychologie vyžaduje: ale ve výjimečných případech nemohu vyvracet, že trest smrti je ve shodě s metafyzickým uznáním hodnoty lidského života. Věřím a čekám, že bude zrušen vyšší vzdělaností a mravností obyvatelstva, souhlasem nás všech.“¹⁷

„Vzhledem ke svým povinnostem hlavy státu byl Masaryk jako prezident pod tlakem veřejného mínění nucen podepsat několik rozsudků smrti, přestože stále zůstával jejich odpůrcem. Později k tomu uvedl: „... Když jsem to musel udělat poprvé, načrtl jsem psaní, adresované odsouzenému k smrti provazem, abych mu to vysvětlil. Ale upustilo se od toho. V jednom případě mně odsouzený sám od sebe vzkázal, že se na mně nehněvá... pochopil spravedlnost.“

Jak je uvedeno v archivních materiálech, prezident T. G. Masaryk v období svého působení udělil 420 milostí, popraveno bylo 20 odsouzených za loupežné vraždy a závažné vojenské zrady.“¹⁸

3.7 Popravy v Čechách a na Moravě

Tak jako v každé zemi v minulosti, i v Čechách a na Moravě skončil v průběhu deseti staletí na popravišti život mnoha lidí. Jak delikventů, tak bohužel i nevinných obětí tehdejší justice. Osudy těchto jedinců je možné sledovat od 11. století v písemných pramenech.

Trest smrti v Československu v letech 1918 až 1938 byl spíše výjimečný. Za dvacet let se popravilo pouze patnáct osob. Situace se však radikálně změnila po německé okupaci. V této době proslula pankrácká věznice, kde prožívali poslední chvíle lidé odsouzení německým soudem hlavně za politické a hospodářské delikty, ale samozřejmě i za kriminální činy.

---

¹⁷FRANCEK. *Zločin a trest v Českých dějinách*. Praha- Rybka Publishers. 1999. Str. 77. ISBN 80-86182-91-6

¹⁸CHMEL. L.: *Nejslavnější popravy*. Praha- Petrklíč. 2005. Str. 100. ISBN 80-7229-107-6

K popravám se nejprve odváželo do Drážďan, ale jelikož počet rozsudků smrti vzrůstal, bylo oddělení německého soudu vybaveno gilotinou. Vysloužila si pojmenování pankrácká sekyrárna. Za dva roky, v letech 1943 až 1945 tady vyhaslo 1079 lidských životů. Kat Alois Weiss si pečlivě zaznamenával do popravčí knihy jména všech popravených, včetně přesného času. Sekyrárna se skládala ze tří místností, kde každá místnost plnila svoji úlohu. V první místnosti tzv. vstupní se vyhlašoval rozsudek, druhá tzv. vlastní popravčí místnost s gilotinou, kde se rozsudek vykonával, a v třetí místnosti byly rakve, do nichž se ukládala mrtvá těla. Jelikož samotná sekyra vážila osmdesát kilo, každé spuštění a úder se rozléhal široko daleko. Lidé z okolí proto i z dálky věděli, kdy a kolik poprav proběhlo. Po dvou letech byla gilotina rozmontována a část se sekerou vhozena do Vltavy.¹⁹

Trest smrti po roce 1945 byl zachován. V roce 1950 byl vydán nový trestní zákon, kde trest smrti byl nedotčen. Bylo v něm uvedeno, že trest smrti se vykonává oběšením, nebo zastřelením. Odsouzení bývali hlavně za politické trestné činy nebo vraždy. Pankrácká věznice sloužila k výkonu trestů politických vězňů. Za čtyři roky bylo takto popraveno více než dvě stovky lidí. Do roku 1955 se popravovalo nejen v Praze, ale i v jiných městech. Poslední poprava v Československu se konala v únoru 1989, kdy byl v pankrácké věznici pověšen pětinasobný vrah. V roce 1990 byl trest smrti zrušen. Jako výjimečný trest je dnes považován trest odnětí svobody nad patnáct až do dvaceti let, nebo trest odnětí svobody na doživotí.²⁰

---

¹⁹ MONESTIERM.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 371-372. ISBN 80-86182-05-3

²⁰ MONESTIERM.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 372-373. ISBN 80-86182-05-3

4. Druhy trestu smrti

Martin Monestier popsal ve své knize celkem detailně způsoby poprav od dávných dob až po dnešní moderní dobu.

4.1 Zvířata v roli popravčích

Zabití zvířetem byla levná poprava, která zároveň mohla sloužit jako představení. K popravám se využívalo hned několik druhů zvířat. Odsouzení byli předhazováni hladovým psům nebo jiným divokým šelmám v podobě lvů, tygrů, hyen, vlků či medvědů. Zvířata nejdříve nechali vyhladovět a poté je rozdivočeli. Takto připravené šelmy byly vypouštěny do prostoru, kde byl odsouzenec přivázán většinou ke kůlu. Popravy často probíhaly za přítomnosti publika. Pro pobavení jásajícího publika se odsouzenci nepřivazovali ke kůlu, ba naopak dostali lehkou zbraň, aby celá akce byla zajímavější. Zoufalý vězeň tak bojoval do samého konce, ale nad divokou zvěř neměl šanci. V Indii nechávali vězně rozdupat slony, kteří byli na zabíjení vycvičeni. S vězněm si hráli jako s loutkou. Vyhazovali jej do vzduchu a nabodávali na své kly. Do role katů byli obsazováni i draví ptáci. Vězeň byl až po hlavu zahrabán do země a hejno mrchožravých ptáků mohlo začít hodovat, ačkoli byl jedinec stále naživu. V Egyptě se zase užívalo krokodýlů či jedovatých hadů jako vražedných nástrojů. Lidská krutost nešetřila ani menší zvířata v podobě krys. Na břicho nebo k řitnímu otvoru byla přiložena krabička s těmito malými tvory a malým okénkem kati přibližovali rozdělvaný oheň. Zvířata v panice začala zběsile hrabat a kousat až se prohryzala do útrobu těla. A nesmíme opomenout jednu z nejhorších smrtí zvířaty- mravenci. Stěhovaví mravenci spořádají vše, co se jim přijde do cesty. Z odsouzenec tak zbude pouze holá kostra.²¹

---

²¹MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 19-26. ISBN 80-86182-05-3

4.2 „Římská spravedlnost“- podříznutí, proříznutí hrdla

Jednalo se o rychlou a levnou popravu. Smrt je podobná jako u stětí hlavy s tím rozdílem, že hlava není oddělena od těla. Často sloužila při hromadných popravách. Hrdlo se také podřezávalo poraženému gladiátorovi v aréně vítězem. Zda přižije nebo bude usmrcen, záviselo na publiku a dále na samotném králi, který dal signál palcem směrem nahoru pro život a palcem dolů pro smrt. Tohoto trestu nebyly ušetřeny ani malé děti. Například na rozkaz židovského krále Heroda Velikého byly v okolí Betlému zabity mečem děti staré do dvou let. Sám netušil, že mezi zabitými dětmi byl i jeho syn. Když se tuto zprávu dozvěděl Augustus, pronesl větu: „Je lepší být Herodovým vepřem, než synem.“²² Podřezávání hrdla se praktikovalo také v primitivních státech, kde však šlo o obětní rituály.²³

4.3 Rozpárání břicha

Peršané vyvinuli bolestnou smrt. Po otevření dutiny břišní, navinuli na vrátek několik metrů dlouhá střeva a vyrvali i další vnitřnosti. Pro dokončení poprav byl odsouzený ještě rozčtvrcen. V Japonsku je této popravě podobné tzv. harakiri, které se stalo formou sebevraždy, která má prokázat věrnost.²⁴

4.4 Smrt volným pádem

Odsouzené shazovali ze skal či jiných vysokých míst. Tato poprava je známa po celém světě, ve všech civilizacích. Odsouzené ženy byly svrženy občas i se svými nemluvňaty. Král Šapur nechal takto zabít na deset tisíc křesťanských legionářů. Jedna z posledních poprav svržením byla v roce 1991 v Iráku.²⁵

---

²² MONESTIER. M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 31. ISBN 80-86182-05-3

²³ MONESTIER. M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 29-31 ISBN 80-86182-05-3

²⁴ MONESTIER. M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 33-37. ISBN 80-86182-05-3

²⁵ MONESTIER. M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 37-39. ISBN 80-86182-05-3

4.5 Smrt žízní a hladu

Smrt žízní a vyhladováním má hned několik technik provedení. Jedinci odsouzení k této kruté popravě byli připoutáváni ke kúlům, zazděni zaživa, zavírány do klece necháni napospas osudu. Při zazděni zaživa se často odsouzenci dříve udusili na nedostatek vzduchu. Klece mývali často prazvláštní tvary, ve které vězni zaujímalí velmi nepřírozené polohy. Klece i s vězni se umístili na viditelné místo, aby je mohli vidět statní obyvatelé. Poté když provinilec zemřel, zůstal v kleci tak dlouho, než se celý rozložil a kosti se rozpadli. Další této kruté popravě byly vyráběny masky podivných tvarů, které bránili odsouzenci přijímat pití či potravu. Tyto masky se také daly různě utahovat, takže zároveň drtily kosti na obličej. Lidská zvrácenost však vymýšlela stále nové techniky této smrti. Dva vězně připoutali k sobě, kde pak docházelo k pojídání mezi sebou. Nebo připoutali mrtvého k živému odsouzenci rukama a ústy k sobě. Smrt byla pomalá, a kdebyli vystavěni účinkům vytékajícího hnisu azapáchající, zkažené krve. Další krutá technika hnisu a probíhala velkou hostinou, která dávala možnost odsouzenému se vydatně najíst a napít načež mu byla podvázána močová trubice a smrt přicházela po prasknutí močového měchýře. To samé probíhalo i s ucpáním konečníku.²⁶

4.6 Zazdění

Zazdění lehce souvisí s vyhladováním, proto bylo zmíněno již u předchozí popravě. Tato smrt j pomalá, jelikož odsouzený je zazděn do místnosti bez oken, či jiného otvoru. Umírají tak na žízeň, hlad ale nejvíce na nedostatek vzduchu. Záleží na tom, jak je místnost velká. Monestier ve své knize uvádí že, „zazdění je vlastně odsouzení k zapomenutí“.²⁷ Tyto místnosti bez světla a vzduchu znamenali jistou krutou, ale pomalou smrt.²⁸

---

²⁶ MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 41- 47. ISBN 80-86182-05-3

²⁷ MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 50. ISBN 80-86182-05-3

²⁸ MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 49-50. ISBN 80-86182-05-3

4.7 Ukřižování

Kříž, na kterém se ukřižovalo, mohl mít hned několik podob. Kříže mohli mít tvar písmene T, dále je velmi známý tvar Y a X. Málo obvyklejší pak mohl být i tvar čtverce. Odlišují se také varianty připoutání vězně ke kříži. První varianta byla určena pro větší utrpení a pomalejší smrt, proto se odsouzení pouze přivazovali lany. Druhá varianta je na oko bolestivější, avšak smrt přišla mnohem rychleji. Jedná se o přitlučení velkých hřebíků do zápěstí a nohy byly buď vedle sebe, kde každá noha byla přibita zvlášť, nebo přes sebe a přitlučeny dohromady. Kat musel být šikovný, aby při zatlučení nepřetrhl důležitou tepnu, jinak by nebožáka zabil a ušetřil ho tak velkého utrpení a muk. Bez ohledu na techniku nohy byly vždy ve vzduchu, neopíraly se patami o zem. Smysl ukřižování by tak byl zmařen. Na kříži se umíralo udušením, jelikož se jedinec nemohl nadechnout. Mnozí si mylně myslí, že se u této popravky umíralo na vykrvácení, nebo hladem a žízní. V dnešní době trest ukřižování stále existuje v sedmi zemích řídicích se islámským právem. Jedná se však pouze o teoretickou popravu, používána není.²⁹

4.8 Pohřbení zaživa

Krutá smrt, která probíhala velmi jednoduchým způsobem. Do vyhrabané jámy byl vhozen odsouzenec a zaživa zahrabán. Jáma samozřejmě nebyla mělká, aby se jedinec nemohl vyhrabat ven. Musel být zaházen dostatečným množstvím hlíny. Velmi zajímavý byl příklad z Monestierovi knihy, kde prý Chammurapiho zákoník se řídil pravidlem oko za oko a zub za zub. Platilo tedy, že když architekt postavil dům, který potom spadl a někoho usmrtil, architekt byl zahrabán zaživa. Pokud by zahynul majitelův syn, stejný postih zahrabání zaživa by platil i pro architektova syna. V Karolinském zákoníku byl tento trest smrti vyhrazen vrahům dětí. Podle některých náboženských zvyklostí se požadovalo, aby manželka zesnulého muže byla spolu s ním zahrabána zaživa. Rudí Khmerové byli natolik krutí, že své oběti nestříleli, prý bylo škoda drahocenných nábojů, ale nechali je

---

²⁹MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 55-60. ISBN 80-86182-05-3

vykopat jámy, do kterých je pak bezcitně shodili a zahrabali zaživa. Tímto způsobem tak zemřelo mnoho lidí včetně dětí.³⁰

4.9 Kůl v těle

Lidská krutost a bezcitnost nebrala již v minulosti konce, proto představíme další trest smrti. Naražení na dřevěný nebo kovový kůl řitním otvorem. Aby mohla být poprava provedena, odsouzeného položili na břicho a roztáhli mu nohy, které velmi pevně drželi katovi pomocníci. Pokud byl kůl úzký, stačilo řitní otvor namazat, ale mnohdy byl nožem naříznut pro lepší zavádění. Pak už jen stačilo, aby kat vší silou zatlouk kůl do těla nebožáka. Po prvním zavedení pak dále pokračoval stále dál do těla. Nejkrutější na tom celém bylo to, že takto naražený jedinec byl postaven do předem vyhloubené jámy a byl nechán napospas osudu. Nevýslovná bolest tak pokračovala dál, kůl pronikal stále hlouběji do těla, až nakonec vyšel ven břichem, zády nebo hrudí, podle toho jak byl katem kůl zaveden. Smrt proto mohla přijít až za několik dní. Záleželo také na ostří kůlu. Pokud byl kůl ostrý, odsouzený měl vyhráno, jelikož jeho utrpení trvalo jen velmi krátce. Ostrost kůlu zasáhla a poranila důležité orgány v těle a to přispělo k rychlejší smrti. Krutější varianta byla s kůlem, který měl konec zakulacen, aby při průchodu do těla co nejméně poranil orgány a vlastně se mezi ně vtěsnil a smrt trvala mnohem déle. Ubohý odsouzený podle své fyzické zdatnosti mohl na kůlu zůstat živý i několik dní. Tato krutá poprava se často používala jako prostředek k odstrašení ostatního lidu. Takto bezcitně byli také potrestáni lidé s homosexuálními sklony, aby byli potrestáni tou částí těla, kterou zhřešili.³¹

---

³⁰MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 63-65. ISBN 80-86182-05-3

³¹MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 67-70. ISBN 80-86182-05-3

4. 10 Stažení z kůže

Naprosto odporná poprava, která spočívala buď z částečného, nebo úplného stažení z kůže člověka. Hrůzostrašný trest se prováděl dvěma způsoby. Méně častý byl pomocí ohně. Kůže byla po celém těle popálena, jedinec utrpěl popáleniny třetího stupně až na živé maso a mohlo trvat i několik dní, než za hrozných bolestí nakonec vypustil duši a zemřel. Oblíbenější metoda probíhala za pomoci nožů či jiných ostrých nástrojů. Záleželo na katovi, jakou techniku odřezávání kůže měl. Kůže se nařezávala opatrně často po prouzcích a následně trhána a házena na zem pod stůl, na kterém ubožák ležel. Persie měla dokonce zavedeno, že pokud soudci zneužijí moci ve svůj prospěch, byli následně staženi z kůže, která byla použita na potah křesla, na kterém seděl jeho následovník. Mělo to působit jako odstrašující případ. Trest stažený z kůže také postihoval cizoložné ženy.³²

4. 11 Rozřezání

V pořadí další zvrhlá pomsta jedincům, kteří se nějak provinili. Poprava probíhá oddělováním údů nejrůznějšími ostrými nástroji, nejčastěji nožem, šavlí či sekerou. Jako ve většině poprav i při této bylo hned několik variant provádění. První varianta se prováděla oddělením některé části těla, při které však odsouzený nezemřel. Smrt ho čekala jinou cestou ve formě upálení nebo pověšení. Druhá častá varianta se prováděla pomalým oddělováním částí těla. Začínalo se nejdříve prsty u rukou, pak celé paže a postupovalo se k dolním končetinám, kde opět kati odřízli prsty u nohou. S oblibou se vraceli nahoru na obličej, kde oddělili nos a uši. Odsouzený často ztrácel v této fázi vědomí, proto celá poprava byla dokončena oddělením hlavy. Velmi krutý druh této popravky měli v Egyptě. Odsouzenému uřízli ruce, nohy, uši a nos. Poté byl naložen do člunu a vypuštěn na vodu. Částečné rozřezání bylo prováděno po celém světě za nejrůznější prohřešky. Useknuta byla většinou ta část těla, kterou se provinili. Například zlodějům byla uřata ruka, cizoložným mužům odřízli pohlavní orgán, rouhačům vyřízli jazyk. Tyto praktiky se vedli i ve vítězných armádách, poraženým oddělili

---

³²MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 71-73. ISBN 80-86182-05-3

ruku nebo nohu a uvrhli je do otroctví. Lidská krutost a hyenismus neznala mezí. Amputace některých částí těla se praktikuje i dnes v zemích, které se řídí islámským právem. Jedná se například o Saudskou Arábii, Írán či Pákistán.³³

4. 12 Roztrhání

Trest, který je krutější nežli rozřezání, jelikož dochází k postupnému vytrhávání kůže a svaloviny z těla. Kat trhá část těla tak dlouho, dokud nenastane smrt. Používali se i tak nechutné techniky jako vykostění. Kat nařízl údy a vyjmul ven kosti. Vězeň potom vypadal jako hadrový panák. Bezvládné tělo dále mučili vytrháváním částí těla. V Číně dokonce měli kati přesný postup této popravky. Na samotném začátku se vyřízl jazyk, aby mučedník nemohl křičet. Jako první se vždy vytrhli ňader a hrudní svaly. Následovalo vytržení masa z vnitřní strany stehen a vnější strany paží. Nakonec byl trhán kousek po kousku, dokud nenastala smrt. Kousky těla se házely do proutěného koše určené k tomuto účelu.³⁴

4. 13 Rozdrásání

Názvy poprav znějí velmi podobně, avšak samotný průběh je zcela jiný. K této popravě kati používali buď velkého kola, nebo velké železné háky. Odsouzený byl uvázan za nohy a ruce na velké, široké otáčecí kolo. Průměr kola byl dostačující pro celého člověka, aniž by přečníval. Pak už jen jeden nebo více mužů otáčeli kolo. Na zemi pod kolem byly umístěny ostré bodce, které při každém otočení vězně drásali a trhali z něj celé kusy masa. Na konci popravky bylo tělo zcela rozervané. Při popravě železnými háky byl jedinec přivázán všemi končetinami k dřevěné desce, aby byl zcela nehybný. Za pomoci velkých železných háků doslova rvali maso z celého těla, až se nebožákům obnažili vnitřnosti.³⁵

---

³³MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 77-80. ISBN 80-86182-05-3

³⁴MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 81-85. ISBN 80-86182-05-3

³⁵MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. S. 87-90. ISBN 80-86182-05-3

4. 14 Rozdrcení

Tento trest spočívá v tom, že nějaká síla vyvine velký tlak na tělo, zláme kosti a rozdrťí důležité orgány v těle a tím nastane smrt. I rozdrcení mohlo probíhat hned několika drastickými způsoby. Tři základní skupiny jsou: rozdrcení tíhou hmoty, postupným stlačováním a rozdrcení třením a roztrháním.

Tíhou nějaké hmoty rozdrtili odsouzeného většinou pomocí těžkých balvanů, kusem skály, mramorovými deskami apod. Jednoduše ho zavalili a nechali napospas osudu. Postupné stlačování probíhalo za pomoci dvou kamenných desek. Mezi ně byl odsouzenec vložen a postupně tak byl stlačován a lisován až z něj zbyla pouhá beztvářá hmota. Podobným způsobem někdy drtili jen hlavu. Na rozdrcení třením se používala těžká zvířata, za která se ještě zapřáhla konstrukce s ostrými bodci, železnými háky apod. Kočí pak pomalu přejížděl přes odsouzené tak, aby je neusmrtil hned.³⁶

4. 15 Upálení

Poprava ohněm se ukládala především provinilcům proti své víře, či špatným prorokům. Také u tohoto trestu se představivost soudců projevila hned několika technikami. Galové popravovali odsouzené zavřením do proutěného koše a následným zapálením. Falešní věštcí byli posazeni do kočáru plného roští, zapřažené za voli. Kati roští zapálili, voli se splášili, často byli velkým žárem i silně popálení a hnali se městem. Každý tak mohl vidět, jaký trest ho postihne, pokud bude falešně věštit. Nejznámější podoba upálení je samozřejmě hranice. Stavěla se ze dřeva, které obsahovalo hodně smoly. Stavěly se dvě základní hranice. Při první variantě byl odsouzený přivázan ke stožáru a okolo byly polena a otepi. Kolem odsouzeného dali roští, které však sahalo jen po kolena či stehna. Po zapálení tak všichni mohli vidět, jak se dotyčný smaží zaživa. Při druhém způsobu byl odsouzený zahrnut otepi ze všech stran. Mohlo to vypadat, jako kdyby byl ve skořápce. Zločinec byl upoután ke kůlu uprostřed hranice, měl na sobě košili napuštěnou sírou. Po zapálení ohně byl nešťastník pomalu stravován

---

³⁶MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. S. 91-93. ISBN 80-86182-05-3

plameny, ale ostatní neviděli, jakou bolestí umíral. Takto zemřel Jan Hus nebo Johanka z Arku. Velké štěstí bylo pro odsouzeného, když byl zabit jiným způsobem těsně před popravou. Byla to jakási milost, ale nikdo o ní nemohl vědět. Dokonce ani sám odsouzený. Tato milost pro ušetření bolesti udělovali soudci podle toho, jak závažný byl jejich čin. Asi nejhorší způsob popravu ohněm byl praktikován na dlouhém trámu. Představme si houpačku, kde na jedné straně visel zločinec, a na druhé straně bylo několik katů, kteří mohli kontrolovat délku popravu. Odsouzenec tak mohl spouštět do ohně a následně zase vytáhnout a prodloužit tak jeho muka.³⁷

4. 16 Smrt na malém ohni

Umírání v ukrutných bolestech. Zatímco při klasickém upálení zločinec zemřel dříve udušením silného kouře, než upálením, tato poprava byla doslova krutá a drastická. Smrt na pomalém ohni můžeme doslova nazvat také jako opékání či smažení. Odsouzený byl zaživa opékán na mírném ohni, plameny spalovali jeho tělo za plného vědomí. Jindy zase zločince ponořili do vody, oleje nebo pryskyřice, které byly předtím uvedeny do varu. Smrt nastala u vody opařením a u oleje nebo pryskyřice doslova usmažením. Velmi nechutnou popravu používali asijské kati. Ti zahřívali malé kovové kuličky do ruda a ty pak následně zaváděli otvory do lebky. Odsouzenecův mozek se začal vařit a vykypěl otvory ven.³⁸

4. 17 Smrt pilou

Tato poprava není stejná, jako rozřezání, jelikož při této popravě se používala výhradně pila. Člověk odsouzený k tomuto trestu byl rozříznut pilou vedví. Užívaly se dva způsoby. Při prvním z nich byl odsouzenec rozpůlen zhruba ve výši pasu. Druhým způsobem byl odsouzený rozříznut po délce. Mohlo začínat od

---

³⁷MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 98-102. ISBN 80-86182-05-3

³⁸MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 125-128. ISBN 80-86182-05-3

hlavy, nebo od třísel. Pokud se začínalo od hlavy, odsouzený měl napůl vyhráno, jelikož byl ušetřen nemyslitelných bolestí. Nebožák při popravě rozpůlení od třísel začal ztrácet vědomí až zhruba u pupku. A aby utrpení nebylo málo, kati věšeli odsouzence hlavou dolů s nohama od sebe, pro lepší okysličení mozku a pomalejšímu vykrvácení. Popravovalo se dlouhou ostrou pilou, kterou drželi dva muži, každý na jednom konci. Tento trest býval často určen lidem s homosexuálním zaměřením.³⁹

4. 18 Probodnutí šípů

Luk patří mezi metné zbraně. Poprava se konala za pomoci ostrých šípů, které mívaly různé tvary. Střelba z luku nebo také z kuše se používala již v dávných dobách pro lovení zvěře. Pro trestání provinilců si však lidstvo vymyslelo mnohem krutější variantu. Představme si jakousi rakev, která je obdařená ostrými hroty, podobné šípům. Do této rakve byl provinilec uzavřen, hroty jej probodli, avšak nenarušili životně důležité orgány. Takže mučedník umíral v nesnesitelných bolestech třeba i dva až tři dny. Smrt pomocí šípů nebyla až tak častá, často se spíše používali krátké oštěpy.⁴⁰

4. 19 Otrávení

Jed se jak je známo podával v jídle a pití. Po pozření se jed dostane do trávicího ústrojí a začíná ničit tkáň, s kterými přijde do styku. Následně se dostane do krve a pomocí krevního oběhu se rychle šíří po celém těle. Může postihnout i svalový a nervový systém. Takto byl usmrčen i slavný řecký filozof Sokrates, který před svou smrtí pravil: „Dostal jsem rozkaz vypít bolehlav.“⁴¹ V Řecku a Římě se často travičství používalo jako mimosoudní poprava. Dnešní

---

³⁹ MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 129-132. ISBN 80-86182-05-3

⁴⁰ MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 135-137. ISBN 80-86182-05-3

⁴¹ MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha: Rybka Publishers. 1998. s. 140. ISBN 80-86182-05-3

moderní doba používá sice jiné techniky, ale můžeme říci, že plynová komora i smrtící injekce je taktéž otrávení.⁴²

4. 20 Estrapáda

Tento trest smrti vymyslela krutá lidská představivost v Itálii. Používal se však i v jiných zemích. V Itálii se tato poprava jmenovala „urlo“ což v překladu znamená křičet bolestí. A také tomu tak bylo. Odsouzený měl protažený provaz pod rukama a svázaný za zády. Takto připraveného mučedníka vytáhli na vrchol stožáru nebo šibenice a prudce ho spustili těsně nad zem. Prudký náraz při zastavení pádu těla vykloubili nebožákovi ruce. Aby toho nebylo málo, krutí kati často vymýšleli nové strategie pro větší bolest. Proto se odsouzencům ještě přivazovali na nohy závaží od šedesáti až do stovvaceti kilogramů. Po následném spuštění a zastavení nad zemí se jim vykloubili ne jen ruce, ale i nohy. Pokud bylo upevněno nejtěžší závaží, stávalo se, že tuto tíhu břicho neuneslo, roztrhlo se a vnitřnosti vyhřezli ven. Tento trest se často používal ne přímo k usmrcení, ale jako mučední nástroj k přiznání, vypovídání apod. Estrapádu můžeme popsat jako skrytý trest smrti s nejistým výsledkem. Jde o velmi pomalou a bolestivou záležitost a záleží často na stavbě těla, zda mučení vydrží.⁴³

4. 21 Ubití

Nebo také bičování se objevovalo ve všech zemích. Tento trest nemusel vždy končit smrtí. Často se jej používalo za různé prohřešky a jedinec si vysloužil méně ran, které nemusí být smrtící. Pokud byl však někdo odsouzen k tisíci ranám rákoskou, holí, bičem nebo jakýkoliv jiným nástrojem, neměl šanci na přežití. Nástroje na bití bývaly zakončeny olověnými kuličkami a jinými podobnými pomůckami, které napomáhali k usmrcení. Tělo nebožáka se doslova rozmasakrovalo. Kůže byla rozleptaná, upadávaly kousky masa a krev byla

---

⁴²MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 139-142. ISBN 80-86182-05-3

⁴³MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 143-145. ISBN 80-86182-05-3

doslova všude. Fantazie lidské krutosti byla opět velice šťavnatá a vynalezla mnoho dalších technik. Angličané bičovali provazem a oběť pak s oblibou ponořovali do mořské vody. Čína používala latě, na jejichž konci byli připevnění hroty či hřebíky, aby lépe trhali kůži. Nejhorší ze všech nástrojů se nazývala ruská knuta. Ta se skládala z kožených pásků, které byly zakončeny olověnými kuličkami. Oběť obvykle umírala v nesnesitelných bolestech mezi čtyřicátou a padesátou ranou.

Bičování tímto krutým nástrojem se v Rusku zrušilo až v roce 1845. Knuta je také spojena se slavným jménem Ivanem IV., který se přezdíval Ivan Hrozný. Svůj přídomek si skutečně zasloužil. Nechal ubít svého vlastního syna právě knutou a sám zasadil první rány. Trest bičování ze světa nevymizel a dodnes bychom se s ním mohli setkat například na Barbadosu, v Íránu, Saudské Arábii, Afghánistánu či Malajsii. V islámských zemích trestají bičováním za smilstvo, na Barbadosu hlavně za sexuální zločiny. V Singapuru zůstává bití jako zákonný trest zhruba za třicet deliktů. Vyměřuje se často přes dvacet ran obuškem.⁴⁴

4.22 Smrt koněm

Jedná se vlastně o jinou variantu roztrhání či rozčtvrcení. Podle autora Monestiera jde o jednu z nejhorších trestů smrti, jakou jen lidská krutost dokázala vymyslet. Pro tento trest bylo potřeba silného zvířete, proto koně a často také voli byly nejvhodnější zvířata. Oběť byla zapražena všemi čtyřmi končetinami a koně táhli vždy každý za jeden úd. Muži, kteří na koních seděli, je povzbuzovali, bičovali, bodali ostruhami, aby koně více rozběsnili. Často se však roztrhnout nešťastníka nepovedlo, proto musel kat naseknout údy, aby utržení šlo snáze.⁴⁵

---

⁴⁴ MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 149-154. ISBN 80-86182-05-3

⁴⁵ MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 163-165. ISBN 80-86182-05-3

4.23 Zardoušení

Rovněž nazývané jako uškrcení je podobné oběšení, ale liší se v několika bodech. Při uškrcení nepřichází smrt v důsledku tíhy oběti, ale působením vnější síly. Aby bylo možno oběť uškrtit je potřeba tělo znehybnit. Za zmínku rozhodně stojí, že při oběšení dochází k erekci, kdežto při uškrcení nikoli. Tento trest užívalo mnoho národu, například Sparta takto trestala skoro všechny odsouzené. V Římě tento trest byl vyhrazen velkým zločincům, neboť byl považován za potupný. Velmi krutou metodu této popravky si vymysleli kati v Číně. Odsouzenému svázali ruce a prostrčili hlavu dřevěným kulatým otvorem v prkně. Otvor měl průměr odpovídající průměru krku. Poté kati prkno zvedli a umístili na vrcholek popraviště. Oběť tak visela za čelist a krk, nohy visely ve vzduchu asi padesát centimetrů nad zemí. Tato poloha vedla k velmi kruté, bolestivé a hlavně pomalé smrti. Podle toho jak soudci rozhodli, zavěšovali odsouzenému ještě závaží od dvaceti až po sto kilogramů. Protože uškrcení nevyžadovalo žádného nástroje a bylo rychlé, bezhlučné a mohlo probíhat někde potajmu, často se touto popravou řešili mimosoudní vyřizování účtů.⁴⁶

4.24 Ukamenování

Poprava probíhá házením kamenů na viníka. Velmi jednoduchý postup, který lze označit jako kolektivní msta. V dnešní době slouží ukamenování stále jako oficiální trest v osmi zemích. Mezi ně patří například Spojené arabské emiráty, Saudská Arábie, Pákistán, Írán.

Ukamenování hrozí hlavně za cizoložství, porušení sabatu, nebo vzpuru dítěte proti rodičům. Poprava se odehrávala podle přesných pravidel. Odsouzený byl buď uzavřen v ohradě, nebo připoután ke kůlu a jindy zase až po krk zahrabán do země. Zvláštností této popravky je, že nebyla vykonávána katy, ale samotným lidem. Popravky se mohly zúčastnit, příbuzní, přátelé oběti i přihlížející veřejnost. Odsouzený většinou umíral rychle, jelikož kameny, které na něj dopadaly, měli

---

⁴⁶MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 73-178. ISBN 80-86182-05-3

často až několik kilogramů. Někdy však mohl člověk dostat několik úderů, které bohužel pro něj nebyly smrtelné a tak smrt nepřicházela mučivě dlouho.⁴⁷

4. 25 Utopení

Techniky topení se jako u většiny poprav lišily podle toho, v jaké to bylo době a také v jaké zemi. Tak například v Německu se topilo v bahnitých vodách, kde oběti drželi hlavu pod vodou tak dlouho, než se přestala hýbat. V jiných zemích zase provinilce zavázali do pytle, aby se nemohl dostat ven a takto ho hodili do vody. Jindy zase odsouzenému svázali ruce a nohy a k tělu mu bylo ještě připevněno těžké závaží. V tomto stavu ho už jen hodili do vody a jedinec neměl jedinou šanci na přežití. Zajímavá zmínka o cizoložných ženách je, že byly topeny i svými milenci.

Trest vodou však neznamená pouze utopení po ponoření pod hladinu. Další technika tohoto trestu se používala často při mučení, většina mučedníků však zemřela. Kat lilo pomalu, ale bez přestávky trychtýřem, který byl zaveden hluboko do hrdla vodu. Odsouzený neměl šanci se pořádně nadechnout, a když se o to pokusil, polykal vodu a pomalu se utopil. Do mučedníka se lilo až osmnáct litrů vody, což není možné přežít.⁴⁸

4. 26 Pověšení

Po technické stránce se jedná o velmi nenáročnou a jednoduchou popravu, proto se dodnes těší velké oblibě. U většiny zemí, které mají zavedený trest smrti, najdeme v zákoně právě i možnost pověšení. Tento způsob odchodu ze světa hojně využívají také sebevrazi. Není nic jednoduššího než uvázat stahující smyčku a prakticky kdekoliv. Díky rychlosti usmrcení a jednoduchosti provedení se pověšení užívalo hodně při hromadných popravách.

---

⁴⁷MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 185-187. ISBN 80-86182-05-3

⁴⁸MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 191-195. ISBN 80-86182-05-3

K věšení se užívá jednoduchá šibenice tvořená ze svislého a vodorovného břevna. Vodorovné břevno je kratší a je umístěno na vrcholku svislého. K němu se pak už jen přiváže provaz. Pokud jde o hromadné popravy, opět se postaví jednoduchá šibenice ze dvou svislých břevna a jednoho vodorovného. Na vodorovné břevno se pak už jen uvážou provazy vedle sebe. Velice zajímavé je, že délka provazu musela být vždy na míru danému odsouzenému jedinci. Čím je oběť těžší, tím musí být provaz kratší. Pověšení bylo vyhrazeno pro prostý lid, kdežto šlechtici si mohli vybrat stětí hlavy. Mrtvá těla pak visela, dokud se úplně nerozpadla.

Cílem samozřejmě bylo, aby lid měl trest co nejdéle na očích a vyvaroval se prohřeškům. Odsouzené ženy bývali, buď pověšeny s uvázanou sukni kolem kolen, nebo raději soudci zvolily trest zahrabání zaživa. Šlo hlavně o mravnost a počestnost.

Anglické studie, které se zabývali problematikou trestu smrti zjistili, že nejrychlejší a nejjistější smrt způsobí zlomení krčních obratlů způsobených volným pádem tzv. long drop. Toto anglické věšení je ve světě nejrozšířenější a probíhá podle jasných rituálů. Důležitá část před popravou je nasazení bílé, černé či béžové kápě, aby nebylo odsouzenému vidět na hlavu. Kati si musí dávat velký pozor na délku provazu, jak bylo již zmíněno, čím je osoba těžší, tím musí být provaz kratší. Pokud by kat udělal chybu, místo rychlé smrti zlomením obratlů by při krátkém provazu následovala pomalá smrt udušením a pokud by byl provaz příliš dlouhý, hrozilo by utržení hlavy. V dnešní době se stále trest smrti pověšením používá. Setkali bychom se s ním v USA (Kansasu, Washingtonu, Montaně), Japonsku, Nigérii, Íránu, Barmě, Bangladéši, Súdánu, Libyi atd.⁴⁹

---

⁴⁹MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. S. 199-218. ISBN 80-86182-05-3

4.27 Stětí

Jednoduše řečeno oddělení hlavy od těla. Smrt v tomto případě přichází okamžitě bez žádného mučení, jelikož hlava je nepostradatelná část těla. Na stětí se vždy pohlíželo jako na obyčejný a prostý trest, vzhledem k tomu jak kruté byly jiné popravy.

Poprava stětím se používala po celém světě, lišil se pouze nástroj, kterým používali. Například Anglie a Rusko používali sekeru, Francie, Itálie a Španělsko meč a Arabské země zase s oblibou popravovali šavlí. Právě sekera připravila o život známou skotskou královnu Marii Stuartovnu, která byla předtím také vězněna a na příkaz své sestřenice dále popravena.

Ve Francii byl popravčí nástroj šlechty meč, prostý lid byl popravován sekerou a později, když sekeru úplně zavrhli, skončili na šibenici. Úspěch stětí záležel zcela na katovi. Někdy se mu podařilo oddělit hlavu na první pokus, jindy však musel tít i několikrát. Nástroje, které používali, byly těžké a zvládl je držet a zdvihnout nad hlavu pouze urostlý kat. Poprava nebyla vždy až tak jednoduchá, jelikož krkem prochází páteř, která je velice odolná. Kat tak musel vynaložit velkou sílu a tít i několikrát za sebou. Nejpotupnější situace byla pro kata tehdy, když musel hlavu po neúspěšném stínání doříznout nožem. Stínání sekerou mělo vždy stejný postup. Odsouzený položil hlavu na špalek, ruce měl svázané za zády a kat plnou silou udeřil ostřím na krk. Při popravě mečem však byly možné postupy dva. První je stejný jako u již zmíněné sekery a při druhém obžalovaný klečel vzpřímeně na patách, hlavu měl v jedné ose s tělem a bradu přitáhl co nejbližší k hrudi, aby vystavil katovi šíji. Tento způsob byl riskantní, protože nevedl ránu s dostatečnou jistotou a neměl pro ni oporu.

V dnešní moderní stále existují tři země, které praktikují stínání hlav za určité zločiny formou veřejných poprav. Jsou to Saudská Arábie, Katar a Jemen, kde však k popravám využívají i střelné zbraně.⁵⁰

---

⁵⁰MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 223-237. ISBN 80-86182-05-3

4.28 Gilotina

Gilotinu jako stroj na stínání hlav vynalezl doktor Guillotin, který hledal způsob, jak by se daly stínat hlavy, aniž by bylo nutno se spoléhat na šikovnost a zručnost jata. Již dříve před sestrojením první gilotiny existovali jakési nástroje na stínání hlav a díky archivům, které se uchovali, se mohl doktor Guillotin nejvíce zasloužit o sestavení prvního nástroje. Gilotina vznikla tedy na francouzském území a vysloužila si mnoho přezdivek, ze kterých byl znát velký respekt. Monestier ve své knize uvádí, že francouzský lid gilotinu nazýval například „hora nářku“, „vdova“, „břitva národa“, „řezačka“ apod.

S gilotinou přišla modernější doba, kde smrt se stala přesnou a rychlou. Zároveň vymizelo katovské řemeslo, které mnohdy i přes zkušenosti selhalo. Gilotina vlastní nůž, který vede přesný řez hlavně díky svému zešíkmení a padá z výšky více jak dva metry. Odsouzený leží na břiše, hlavu položí na špalek a znehybní se mu pomocí železného podkovitého tvaru, který je umístěn v úrovni šíje. V okamžiku, kdy kat pustí provaz, nůž sjede shora dolů a svou tíhou a zrychlením oddělí hlavu v mžiku od těla.

Gilotina byla velmi vhodná a praktická i k hromadným exekucím. Kati měli vyzkoušené, že během jedné hodiny jsou schopni setnout třicet tři hlav. V dnešní době se s gilotinou již nepotkáme. V Kongu je v trestném zákoníku gilotina uvedena, avšak od roku 1960 byli všichni odsouzení zastřeleni.⁵¹

4.29 Zastřelení

Poprava střelnými zbraněmi byla zpočátku dosti pochybná. Až do 19. století se exekuce museli často opakovat, jelikož nebyli přesné. Odsouzenec býval pouze zraněn a to i přes velmi početnou skupinu popravčí čty. Zastřelení se stal vznešený způsob smrti, zatímco ponižujícím způsobem zůstalo věšení. Tyto dvě techniky se určovaly podle toho, za jaký zločin byl člověk odsouzený.

---

⁵¹MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 246-268. ISBN 80-86182-05-3

Předpokladem úspěšné popravy je zasažení životně důležitého orgánu. Výstřel musí být přesný a cíl jasný. Aby výstřel neminul cíl, střílí popravčí četa, která až do 19. Století tvořil až padesát osob. V dnešní době ji tvoří kolem deseti osob. Vzhledem k neustálému zdokonalování zbraní je tento počet pokládán za dostatečný. Odsouzenec je znehybněn a popravčí četa má jediný cíl, kterým bývá nejčastěji srdce.

Autor Monestier uvádí, že poprava zastřelením se může provádět v 86 zemích. V těchto zemích ji předepisují vojenské nebo civilní zákoníky. Zhruba třetina zemí připouští ještě další techniky poprav podle závažnosti činu. Jedná se o stětí, pověšení a ukamenování. Státy mají přesně daný postup pro popravu a není nechán žádný prostor pro improvizaci. V Číně se používá metoda zastřelení z bezprostřední blízkosti do zátylku. Vyniká také tím, že pořádá veřejné hromadné popravy, aby trest byl exemplární. Odsouzenecům visí na krku cedule se jménem a s výčtem činů, které spáchal.⁵²

4. 30 Elektrické křeslo

První elektrické křeslo bylo sestaveno v roce 1890 a první poprava se konala v Auburnském vězení v Americe. Vzhledově by se dalo přiblížit k široké dřevěné židli s ovládacím panelem. Z ovládacího panelu vycházely dva kovové vodiče spojené s navlhčenými elektrodami. Na hlavu odsouzeného se položila kovová přilba, na které byla upevněna elektroda spojená s vodičem. První výboj v déle 17 sekund nedopadl dobře a odsouzený stále žil. Druhý výboj také neuspěl. Až třetí pokus se poprava podařila.⁵³

Po ne zcela vydařené první popravě bylo nařízeno elektrické křeslo vylepšit a domyslet detaily. Po drobných úpravách se křeslo začalo stále více používat a to i přes nedomyšlené detaily, které měly za následek nevyzpytatelnost popravy.

---

⁵²MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 281-295. ISBN 80-86182-05-3

⁵³CHMEL, L.: *Nejslavnější popravy*. Praha- Petrklíč. 2005. s. 73-75. ISBN 80-7229-107-6

V dnešní době se již elektrické křeslo vyskytuje pouze v některých státech v Americe. Většina totiž přešla k plynové komoře, zastřelení nebo později k smrtící injekci.⁵⁴

4. 31 Plynová komora

Zhruba třicet let po vynalezení elektrického křesla se objevuje poprava udušením. Byla sestavena ocelová vzduchotěsná místnost se židlí, na niž je odsouzený připoután. Po uzavření místnosti se do ní vpustí jedovatý kyanovodík. Tento druh popravy jako jediný potřebuje aktivní spolupráci odsouzeného. Před smrtí je instruován, že pro urychlení procesu musí zhluboka dýchat. Tak rychle ztratí vědomí a smrt je bezbolestná. Pokud by se jedinec snažil prodloužit život zadržováním dechu, neztratí vědomí tak brzo a dojde k bolestivým dýchacím potížím, křečím a zvracením. Smrt přichází zástavou srdce. První poprava se konala v roce 1924 v americkém státě Nevada.⁵⁵

Dnes používá plynovou komoru sedm států a až na velmi drobné detaily používají stejný postup. Některé státy dávají dokonce odsouzenici na výběr zvolit si jinou techniku popravy, zejména jde o smrtící injekci.⁵⁶

4. 32 Pokojná smrt- smrtící injekce

Smrtící injekce patří k nejmladším technikám popravy. Po aplikaci smrtelné dávky dochází ke ztrátě vědomí, svalové ochablosti, která zastaví bránici a přeruší tak pohyb plic a nastane také zástava srdce. Poprava je rychlá, bezbolestná a navíc také levná ve srovnání s plynovou komorou nebo elektrickým křeslem. Příprava

---

⁵⁴MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 321. ISBN 80-86182-05-3

⁵⁵CHMEL, L.: *Nejslavnější popravy*. Praha- Petrklíč. 2005. s. 85. ISBN 80-7229-107-6

⁵⁶MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 304. ISBN 80-86182-05-3

smrtící dávky roztoku vyžaduje lékařské znalosti. Dávka závisí na hmotnosti, výšce a také zdraví jedince.⁵⁷ První poprava se konala v roce 1982 v Texasu.

Spojené státy americké jsou jediné, které legálně popravují pěti technikami. Jedná se o elektrické křeslo, oběšení, zastřelení, plynovou komoru a smrtící injekci. Z padesáti států používá třicet osm trest smrti. Některé státy používají více technik a dokonce nechají odsouzeného, aby si vybral. Ve většině států, jak v Americe, tak v celém světě, které nemají zaveden trest smrti, je nahrazen odnětím svobody na doživotí nebo na dvacet až třicet let.⁵⁸

---

⁵⁷ CHMEL, L.: *Nejslavnější popravy*. Praha- Petrklíč. 2005. s. 90-92. ISBN 80-7229-107-6

⁵⁸ MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 333. ISBN 80-86182-05-3

5. Argumenty pro a proti trestu smrti

5.1 Tabulka argumentů

<u>Proti trestu smrti</u>	<u>Pro trest smrti</u>
Trest smrti je konečný, nelidský, krutý a ponižující trest a porušuje právo na život.	Společnost musí být navždy ochráněna činům jednotlivce, který je prokazatelném rozporu s normami a zákonem, tím že vraždí.
Trest smrti je neodvolatelný a může být uvalen na nevinného.	Trest smrti je odplata za všechnu bolest a provinění.
Trest smrti se nikdy neukázal jako efektivní zstrašující prostředek než jiné tresty.	Trest smrti je pojistkou, že vrah svůj čin nezopakuje.
Trest smrti je akt násilí, legální vražda	Trest smrti má odstrašující účinek a uveden v povědomí lidem, varuje tím, jak bude vrah ve společnosti uznávající trest potrestán.
Trest smrti je často nástroj represe proti opoziční, rasové, etnické nebo náboženské skupině.	Trest smrti není tak ekonomicky nákladný jako trest doživotí.
Trest smrti je msta, nikoliv náprava.	Oko za oko, zub za zub.
Při neexistenci trestu smrti odpadá zcela možnost justičních vražd.	Trest smrti je ve shodě s morálkou.

59

⁵⁹DRBOHLAV, A.: *Etopedie I. Trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Hradec Králové: Gaudeamus. 2005. s. 84

Trest smrti za všechny zločiny zrušilo sedmdesát pět zemí. Třináct zemí zrušilo trest smrti za běžné zločiny, muselo by se stát něco výjimečného, jako např. zavraždění prezidenta. Dále je dvacet zemí, které mají trest smrti uveden v právním řádu, ale za posledních deset let nikoho nepopravili. A posledních osmdesát sedm zemí zachovávají trest smrti a stále ho vykonávají.⁶⁰

5.2 Trest smrti jako odstrašující případ

Statistiky zločinnosti ve státech dokazují, že možnost trestu smrti pachatele neodradí víc než vidina doživotního trestu. Pokud je trest smrti ukládán jen ve výjimečných případech, je pravděpodobné, že nikoho neodradí. Nahrává tomu i skutečnost, že je provedena bez účasti veřejnosti a v tisku se pak objeví jen malá zmínka o provedení.

V zemích, kde je dosud hojně užíván, tomu je naopak. Autor Drbohlav uvedl ve své knize příklad z Číny, kde se během pěti měsíců vykonalo pět tisíc poprav a veřejnost byla informována zveřejněním fotografií z poprav. Kriminalita ihned poklesla skoro o polovinu!⁶¹

5.3 Trest smrti z pohledu myšlenky pojistky

Jedná se o určitý způsob sebeobrany, kde se volí mezi smrtí vraha a jeho potenciální budoucí obětí. Kde však máme jistotu, že vrah v budoucnu ještě někoho zabije? Myšlenka pojistky je tedy udržitelná pouze tehdy, vidíme-li ve vrahovi pouze nepolepšitelnou zrůdu, která nemá s člověkem již nic společného. Je těžké poznat, kde je hranice mezi poznatelnou nebezpečností vraha a kde jeho jednání můžeme určit jako zkratový okamžik. Je nutné, aby nebezpeční pachatelé

---

⁶⁰DRBOHLAV, A.:*Etopedie I. Trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Hradec Králové: Gaudeamus. 2005. s. 84

⁶¹DRBOHLAV, A.:*Etopedie I. Trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Hradec Králové: Gaudeamus. 2005. s. 86

byli navždy separováni od společnosti, aby nemohli dále konat a šířit své zlo. Ať už se jedná o trest smrti nebo doživotí.⁶²

5.4 Trest smrti jako odplata

Odplata je zde myšlena ve smyslu vzájemného vyrovnání, neboli život za život. Argument odplaty se liší od argumentu pojistky a odstrašení tím, že se nejedná o zabránění dalším zločinům. Zvláště v historii byla poprava myšlena formou odplaty. Ve společnosti existuje mravní řád, který se musí zachovávat buď poslušností, nebo pak trestem.

Argument odplaty se však zdá být pádným. Jde pouze o zuřivost a touhu vrátit vrahovy všechno zlo, jaké páchal on na svých obětech. Jde o chtíč vidět jej trpět, avšak smysl trestu neřeší. Trest smrti nemůže vyvážit bolest a emocionální ztrátu blízkých.⁶³

5.5 Pochybení lidského faktoru jako argument

Jak už jsme se několikrát mohli přesvědčit, soudní systém není neomylný a dokonalý. Vždy existuje riziko, že dojde k odsouzení nevinného. V zemích, kde je trest smrti zaveden tak může dojít k popravě nevinného člověka. Je to něco naprosto neodčinitelného. Při nepodmínečném odsouzení nevinného jedince vždy existuje šance odhalit omyl a poškozeného odškodnit za soudní omyl. Život se však vrátit nedá.

Soudnictví je však nedokonalé v obou směrech, někdy odsoudí nevinné, ale někdy zase neodsoudí vinné. Nikdy však nejde zamezit pochybení lidského

---

⁶²DRBOHLAV, A.: *Etopedie I. Trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Hradec Králové: Gaudeamus. 2005. s. 89-95

⁶³DRBOHLAV, A.: *Etopedie I. Trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Hradec Králové: Gaudeamus. 2005. s. 94-95

faktoru, jelikož jde o přirozenou věc, nikdo není neomylný. Člověk není dokonalý a ani k tomu nebyl stvořen.⁶⁴

6. Pohled společnosti na trest smrti

Trest smrti je jedna z velmi choulostivých otázek ve společnosti. Co člověk, to názor. Každý vidí tuto problematiku z jiného úhlu. Jinak mluví také člověk, kterému se v životě přihodilo něco zlého, přišel v důsledku vraždy o blízkou osobu, nebo byl brutálně přepaden či znásilněn. Tito lidé pak na trest smrti hledí zcela z jiného úhlu, než lidé, které naštěstí nic nepotkalo. Názor lidí se také liší podle zemí, kultury, náboženství. V zemích, kde je trest smrti zaveden se tato skutečnost bere jako samozřejmost a málo kdo proti tomu bojuje. Ba naopak v zemích, kde je trest smrti zrušen se bere jako naprosté tabu.

Lidé, kteří jsou pro zavedení trestu smrti, si však neuvědomují, jaký je vlastně trest doživotí. Trest doživotí je alternativní varianta trestu smrti. Jde o odsouzení pachatele po tu dobu, dokud mu bude být srdce. Doživotí tak pro někoho může znamenat horší trest, než trest smrti.

Společnost mnohdy zavrhuje vrahy jako zrůdy, ale nikdo neví, co předcházelo takovému jednání. Strach o vlastní život, zkratové jednání apod. Jinak by tomu mohlo být u několikanásobného vraha, kde možnost nápravy je téměř nulová. Potom z ekonomického hlediska je trest smrti nejlepší řešení. Jen málokdo má ponětí, jak nákladné vězení vlastně je.

---

⁶⁴DRBOHLAV. A.: *Etopedie I. Trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Hradec Králové: Gaudeamus. 2005. s. 95-96

6.1 Trest smrti ve světě

Ve stejném roce jako Česká Republika zrušily absolutní trest pro všechny trestné činy také Andora, Chorvatsko, Maďarsko, Irsko, Mosambik, Namibie, Svatý Tomáš, a Princův ostrov.

V devadesátých letech opustilo trest smrti hodně států:

- Angola, Paraguay, Švýcarsko v roce 1992
- Řecko, Hong Kong v roce 1993
- Itálie v roce 1994
- Moldavsko a Španělsko v roce 1995
- Belgie v roce 1996
- Jihoafrická republika v roce 1997
- Bolívie, Bosna a Hercegovina v roce 1997 pro „obvyklé trestné činy“
- Polsko, Nepál, Gruzie v roce 1997
- Bulharsko, Estonsko, Kanada, Litva, Spojené království, Ázerbájdžán v roce 1998
- Turkmenistán, Východní Timor v roce 1999
- Ukrajina, Malta Pobřeží slonoviny v roce 2000
- Lotyšsko, Albánie v roce 2000 pro „obvyklé“ trestné činy
- Kypr, Jugoslávie (později Srbsko a Černá Hora) v roce 2002
- Turecko v roce 2002 pro „obvyklé“ trestné činy
- Arménie v roce 2003
- Bhútán v roce 2004

Pojem „obvyklý“ trestný čin znamená např. vražda, znásilnění, hospodářská kriminalita apod. Trest smrti si některé země ponechali pro výjimečné situace např. zavraždění prezidenta aj.

Proces odstraňování absolutního trestu z trestních zákoníků však začal již v devatenáctém století:

- Venezuela v roce 1863
- San Marino v roce 1865
- Portugalsko v roce 1867 pro „obvyklé“ trestné činy
- Kostarika v roce 1877

- Ekvádor v roce 1906
- Uruguay v roce 1907
- Kolumbie v roce 1910⁶⁵

Za posledních deset let klesl počet zemí, které stále popravují o celou jednu třetinu. V loňském roce 2011 ale výrazně narostlo množství poprav v zemích, které trest smrti zachovávají. Bylo popraveno nejméně 670 lidí, což je přibližně o 150 lidí více než v roce 2010. Popravovalo se pouze ve 20 státech ze 198 států světa. Použité metody poprav byly setnutí hlavy, oběšení, zastřelení a smrtící injekce.

Největší nárůst poprav nastal na Blízkém východě a to i přes to, že mnoho poprav není zaznamenaných. Nejvíce poprav bylo vykonáno v Íránu (nejméně 360), Saudské Arábii (nejméně 82), Iráku (nejméně 68) a Jemenu (nejméně 41). Mnoho poprav, zejména v Íránu, nejsou oficiálně přiznány, proto skutečný počet poprav je mnohem vyšší. Írán se také dostává do rozporu s mezinárodním právem, jelikož byli popraveni lidé, kteří spáchali trestný čin před osmnáctým rokem.

Nepopravuje se pouze za vraždy, ale velmi často za cizoložství a sodomii, rouhání, čarodějnictví, obchod s lidskými kostmi nebo za drogové trestné činy. Ve většině zemí neměly soudy spravedlivý soudní proces. V některých zemích bylo použito donucovacích prostředků, např. mučení či jiný nátlak. Tyto praktiky se používali hlavně v Saudské Arábii, Severní Koreji, Íránu a Somálsku.

Nejvíce poprav se vykonalo v Číně. Popravila více lidí, než celý svět dohromady. Podle Amnesty International se zde vykonalo tisíce poprav. Přesný počet však nelze zjistit, jelikož Čína tyto údaje drží jako státní tajemství.

Dodnes se také veřejně popravuje. Zejména v Saudské Arábii, Somálsku, Íránu a v Severní Koreji.

---

⁶⁵LIŠKA, O.: *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. 2006. S. 12. ISBN 80-86621-09-X

USA v loňském roce popravilo 43 vězňů a Bělorusko, což je jediný stát na území Evropy popravilo pouze dva vězně.

Ke značnému poklesu poprav došlo v USA a také v Tunisku, Libanonu a na Palestinském území. Japonsko poprvé po devatenácti letech v loňském roce nevykonalo žádnou popravu.⁶⁶

6.2 Problematika znovuoobnovení trestu smrti v ČR

Na iDnes byl zveřejněn průzkum CVVM, který potvrdil, že stále 62% lidí souhlasí s trestem smrti. Politiky hlavních stran však tato skutečnost nechává v klidném stavu.

Dokonce už i v USA je trest smrti na ústupu. Přesto však ke kultuře USA patří a ve vybraných státech, které mají trest smrti zaveden v trestním zákoníku, je vykonáván. Evropský pohled na trest smrti je velmi odlišný od USA. Předsudek proti tomuto absolutnímu trestu je u evropských kultur silný, navíc letitý, proto se dostal do mnoha mezinárodních dokumentů, které zavazují státy, včetně České Republiky, znovu tento trest nezavádět.

Milan J. Hamerský je právník, politolog a autor sborníku s názvem *Přijatelnost trestu smrti*. Hamerský tvrdí, že trest smrti v právním státě je užitečný a správný prostředek. Pocit satisfakce pro pozůstalé a také pro celou společnost je velmi důležitý. Zastánci a odpůrci trestu smrti tak svádí nekončící boj argumenty pro a proti tomuto absolutnímu trestu. Odpůrci trestu smrti však nemohou popřít skutečnost mnoha zmarněných životů propuštěnými vrahy.

Hamerský je zastáncem o znovuzavedení trestu smrti pro zvláště závažné zločiny například pro vícenásobné vrahy. Bylo by dobré žít ve společnosti, která má úctu k oběti i pozůstalým a která by uměla jasně pojmenovat dobro a zlo.⁶⁷

---

⁶⁶Amnesty International. *Trest smrti v roce 2011: popravuje méně zemí, zato s větší intenzitou* [online]. [cit. 2012-05-10]. Dostupné z: <http://www.amnesty.cz/z695/trest-smrti-v-roce-2011-popravuje-mene-zemi-zato-s-vetsi-intenzitou>

⁶⁷Hamerský.blog.iDNES. *Trest smrti je přijatelný a spravedlivý. Kdy ho zavedeme v ČR?* [online]. [cit. 2012-05-11]. Dostupné z: <http://hamersky.blog.idnes.cz/c/68240/Trest-smrti-je-prijatelny-a-spravedlivy-Kdy-ho-zavedemev-CR.html>

7. Trest smrti a spravedlnost

Problematika trestu smrti je po staletí jednou u nejméně diskutovaných otázek jak v oblasti práva a soudnictví vůbec, ale vyvolává velké diskuze i v kruzích široké veřejnosti. Ve středověku se trest smrti uděloval běžně za mnoho zločinů a různilo si jeho provedení podle toho, jak vážný zločin byl spáchán. Po celá tisíciletí lidé věřili, že veřejná exekuce je nutná pro co největší efekt odstrašení. V době osvícenství se proti sobě přeli dva významní spisovatelé. Caesara Beccarii napsal knihu O zločinech a trestech, kde zavrhl trest smrti, který podle něho není nutný, ani dosti odstrašující, a navrhoval jej nahradit doživotním otroctvím. Odlišný názor však vyjádřil Jean Jacques Rousseau. Ve svém díle o společenské smlouvě se projevil jako velký zastánce trestu smrti.

Abolicionistické hnutí⁶⁸ bylo v té době záležitostí myslitelů, filozofů a intelektuálů, kterým nešlo tolik o zrušení absolutního trestu, ale spíše o zamezení jeho zneužívání.

Na historickém území českého státu patřil trest smrti od nepaměti k běžně používaným Ostředkům trestního práva. Za vlády Josefa II. došlo ke krátkému zrušení tohoto trestu. Několik let po Josefově smrti byl v roce 1795 dekretem absolutní trest opět zaveden a trval až do konečného zrušení v roce 1990.

Názory na účelnost trestu smrti se velmi liší. Zastánci tohoto absolutního trestu argumentují hlavně odstrašujícím účinkem. Tento důvod je však zpochybňován většinou odborníků, kteří se touto otázkou zabývají. Pokud odstrašující účinek vůbec existuje, je velmi slabý. Téměř všechny statistiky, které se zabývají touto otázkou, přesně dokazují, že zrušení trestu smrti nevede k růstu zločinnosti.

Zastánci trestu smrti dále často používají argument, že vraždu nelze potrestat jinak než odnětím života. Z etického hlediska je však tento zákon odplaty zavádějící.

---

⁶⁸ Abolicionismus: hnutí za zrušení nějakého zákona, také hnutí za zrušení trestu smrti

Neméně často je používán také ekonomický argument, kdy zastánci trestu smrti tvrdí, že mnohem levnější je provést exekuci, než ponechat zločince doživotně nebo na dlouhou dobu ve vězení. Pro představu, jeden vězeň stojí stát za jeden den přibližně tisíc korun.

Argumentů zastánců absolutního trestu je nespočet, tvrdí že trest smrti je nejdokonalejší ochranou společnosti před nebezpečnými delikventy.⁶⁹

„Amnesty International je proti trestu smrti ve všech případech a bez výhrady.

Poslední průzkumy o vztahu mezi trestem smrti a počtem vražd, které byly vypracovány pro OSN⁷⁰, dochází k závěru, že toto bádání nepřineslo vědecký důkaz o tom, že by popravy měly větší odstrašující účinek než doživotní vězení.

Protože popravy lidem zabraňují v páchání dalších zločinů, je nemožné určit, zda-li by tito lidé opakovali zločiny, za které byli odsouzeni. Na rozdíl od uvěznění, které jim v tom také brání, zahrnuje trest smrti riziko soudních chyb, které se již nedají napravit.

Otázka trestu smrti je v souvislosti se vzrůstajícím počtem vražd u nás téma živé i dnes. Někteří lidé volají po znovuzavedení tohoto absolutního trestu. Ale ani zastánci trestu smrti nejsou schopni prokázat, že jejich vykonávání skutečně vede ke snížení počtu závažných zločinů.

Trest smrti byl u nás poslanci zrušen 2. Května 1990 novelou trestního zákoníku a místo něj byl zaveden doživotní trest odnětí svobody. V platnost tato novela vstoupila 1. Července 1990 a od tohoto dne mohou soudy i za ty nejbrutálnější vraždy uložit maximálně doživotní trest odnětí svobody.

---

⁶⁹LIŠKA, O.: *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. 2006. s. 14-26. ISBN 80-86621-09-X

⁷⁰Osn- organizace spojených národů

Soudy trest doživotí ukládají přibližně stejně často, jako kdysi ukládaly trest smrti. **Odborníci tvrdí, že trest odnětí svobody je dostatečnou alternativou k trestu smrti.**⁷¹

7.1 Trest smrti ve státech, které jej nezrušili

Stále existuje 91 států, které zachovávají trest smrti. Dále jsou státy, které trest smrti formálně nezrušili, ale v praxi jej nevykonávají, další státy jej zrušili za obvyklé trestné činy a zbytek států trest smrti zrušili úplně.

V kterých státech se dodnes provádí nejvíce poprav, za co a jakým způsobem?

(výběr těch nejzajímavějších)

Stát	Jak se poprava provádí	Za jaké trestné činy
Čína	Zastřelení	Loupež, vražda, zpronevěra, korupce, únos, pašování, obchod s drogami a střelnými zbraněmi, kuplířství, výroba pornografie, špionáž, znásilnění apod.
Egypt	Zastřelení a pověšení	Vražda, žhářství, opuštění dítěte, falešné svědectví, znásilnění, spolupráce

⁷¹ CHMEL. L.: *Nejzajímavější popravy*. Praha- Petrklíč. 2005. s. 171. ISBN 80-7229-107-6

		s nepřítelem, rabování, obchod s drogami apod.
Irák	Pověšení a zastřelení	Zrada, špionáž, krádež, zpronevěra, padělatelství, trestný čin proti mravopočestnosti, veřejné urážení hlavy státu apod.
Írán	Zastřelení, pověšení a ukamenování (tajné popravu, bičování odsouzenců před popravou, popravu nezletilých)	Vražda, cizoložství, zrada, vzpouza, rouhání, užívání omamných prostředků
Jemen	Zastřelení, pověšení a ukamenování (veřejné popravu, po popravě je možnost ukřižování těla)	Vražda, nedovolený sexuální poměr, únos, sodomie, zrada, sabotáž, odpadlictví
Kuba	Zastřelení a pověšení	Vražda, útok proti bezpečnosti státu, hospodářské delikty, zrada, znásilnění apod.
Pákistán	Pověšení a	Vražda, vzpoura,

	ukamenování (veřejné popravy, popravy nezletilých)	únos, sexuální delikty, zločin proti státu, rouhání, cizoložství, zneužití apod.
Rusko	Zastřelení a pověšení	Vražda, únos letadla, znásilnění, korupce, hospodářské zločiny, zločiny proti míru, narušování práce ve věznicích apod.
Saudská Arábie	Ukamenování, stětí a zastřelení (veřejné popravy, neexistence udělení milosti v případě přestupku proti pravidlu hadd)	Vražda, cizoložství, odpadnutí od víry, sexuální delikty, vlastizrada, zločin proti bezpečnosti státu, násilná loupež, terorismus apod.
Spojené státy Americké (trest smrti zachován ve 38 státech z 50)	Elektrické křeslo, smrtící injekce, plynová komora, pověšení a zastřelení (popravy zločinců, kteří	Vražda s přitěžujícími okolnostmi, únos letadla se smrtícími následky, špionáž

	byli v době zločinu nezletilí)	
Thajsko	Zastřelení	Vražda a královražda, únos, znásilnění, kvalifikovaná loupež, zrada, špionáž, žhářství, pašování, znásilnění
Vietnam	zastřelení	Vražda, zločin proti státu, ozbrojená loupež, zpronevěra, zločin proti zdraví, lidské důstojnosti, základům míru, obchod se zbraněmi

72

Výroky popravených zločinců těsně před popravou

Autor Karen Farrington napsal knihu plnou šokujících informací ze života za mřížemi těch nejlépe střežených věznic světa. Popisuje šikanu ze strany dozorců i mezi vězni navzájem, sadistické tresty, korupci, která ve věznicích funguje nebo také obchod s drogami.

Odsouzeným k trestu smrti v některých případech nechyběl vtip a sarkasmus:

⁷²MONESTIER. *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. s. 383-399. ISBN 80-86182-05-3

„Pamatujte, že trest smrti je prachšproská vražda.“ – popravený smrtící injekcí v Texasu.

„Mám tě rád.“- popravený smrtící injekcí v New Yorku, slova patří popravčímu.

„Rád bych poděkoval své rodině za to, že mně milovala a starala se o mne. A zbytek světa mi může políbit prdel.“ – popravený smrtící injekcí v Texasu

„Tak, lidi, brzy uvidíte smaženého Appela“- muž jménem Appel popravený na elektrickém křesle v New Yorku.⁷³

7.2 Zajímavé popravky v Československu před zrušením trestu smrti za všechny zločiny

7.2.1 Olga Hepnarová

„Vážení, prosím, abyste přijali tento list jako dokument. Byl napsán na obranu proti případnému znevážení mého činu, také jako poukázání na to, že jsem člověk pohybující se dosud v mezích duševní normy. Dnes ukradnu autobus a plnou rychlostí vjedu do davu lidí. Stane se to pravděpodobně někdy v Praze 7. Závidím smrt x lidí. Budu souzena a potrestána.

Kdybych odešla jako neznámý sebevrah, bylo by to pro vás příliš laciné. A protože společnost je tam velký suverén, že není schopna sama sebe odsoudit, bývá někdy souzena soukromě. Toto je můj rozsudek: Já, Olga Hepnarová, oběť vaší bestiality, odsuzuji vás k trestu smrti přejetím.“⁷⁴

Tento dopis poslala dvaadvacetiletí dívka hned do několika redakcí v Praze. Lidé v redakci však brali dopis jako pouhý vtip a nevěnovali mu žádnou pozornost. Olga Hepnarová neukradla autobus, ale půjčila si nákladní automobil, s kterým vjela na již vytypovanou zastávku tramvaje, za účelem zabít co nejvíce lidí. Ten

---

⁷³ FARRINGTON. K.: *Svět za mřížemi*. Překlad: Ivan Sec. London: ArcturusPublishing Limited. 200. s. 170-171. ISBN- 978-80-7433-009-4

⁷⁴ CHMEL. L.: *Nejslavnější popravky*. Praha- Petrklíč. 2005. s. 159. ISBN 80-7229-107-6

den čekalo na zastávce přibližně 25 lidí. Za několik málo okamžiků byli na místě tři mrtví a osmnáct zraněných.

Hepnarová hned po zadržení tvrdila, že to byl úmysl, že činu vůbec nelituje, naopak ji mrzí, že není víc obětí. Příslušníci si mysleli, že žena mluví v šoku, později se však přesvědčili, že tomu tak není. Jednala promyšleně a chladnokrevně. Celkový počet obětí se vyšplhal na osm.⁷⁵

„Před soudem Olga Hepnarová prohlásila:

„ Chápu spravedlnost jako oko za oko, zub za zub... Na provedení tohoto činu jsem se předem připravovala. Pokud jde o osoby, které přišly o život, nebo utrpěly nějaká zranění, u nich necítím nijakou lítost. Mrzí mě jen, že vznikla věčná škoda, tu jsem způsobit nechtěla a stalo se to zcela náhodou... Po činu u mě nastalo určité uvolnění a spokojenost, že se mi plánovaný akt msty vydařil. Lituji jen toho, že se mi nepodařilo přejet víc lidí...“

Předseda senátu JUDr. Jan Rojt rozhodl v zájmu spravedlnosti.

Ne oko za oko, zub za zub.

Ale spravedlivý trest.

Po vynesení rozsudku, kdy ji 6. Dubna 1974 Městský soud v Praze uznal vinnou z osminásobné vraždy podle § 219 a odsoudil ji k trestu smrti, odsouzená rozsudek přijala.

„Trestu smrti se nebojím a přijímám ho,“ prohlásila a tato slova několikrát zopakovala.⁷⁶

Olga Hepnarová byla popravena necelý rok po odsouzení v březnu 1975 v Praze na Pankráci.

---

⁷⁵ CHMEL. L.: *Nejslavnější popravky*. Praha- Petrklíč. 2005. s. 159-166. ISBN 80-7229-107-6

⁷⁶ CHMEL. L.: *Nejslavnější popravky*. Praha- Petrklíč. 2005. s. 166. ISBN 80-7229-107-6

7. 2. 2 Štefan Svitek

Poslední popravený v Československu. Trojnásobný vrah, přezdívaný lidská bestie. Při čtení protokolu o činech, které spáchal, tuhne krev v žilách. Vzrušoval ho pohled na nůž a manipulace s ním. Při bolesti se mu projevovало sexuální vzrušení. Byl již v minulosti několikrát zavřený za různé zločiny.

Znalci k této osobě do protokolu uvedli, že jde o výrazně agresivní a psychopatickou osobu s výraznými poruchami emotivity, sexuálními úchylkami sadomasochismu. Závislost na alkoholu a práscích, což ještě více agresivitu stupňuje. Při manipulaci s mrtvými těly prožívá sexuální ukojení. Není možné jakýmikoli lékařskými metodami tuto úchylku vyléčit a možnost recidivy je téměř jistá. Z tohoto důvodu, v zájmu ochrany společnosti, jediným řešením je absolutní trest.

Štefan Svitek provedl ten nejbrutálnější a nejohavnější čin, kterému se ani nechce věřit. Namol opilý našel doma ustrašenou manželku, která dobře věděla, že při této opilecké náladě nechodí daleko k pohlavkům, kopancům apod. Žena měla strach především jejich dvě dcery a nenarozené dítě. Byla v pokročilém stádiu těhotenství. Zamkla sebe a děti do ložnice a tajně doufala, že bude klid. Mýlila se však... Svitka její chování velmi rozběsnilo, doběhl si pro sekyru, rozmáchl se a překážka, chránící ženu a děti, byla pryč. To mu však nestačilo. Rozmáchl se podruhé a zaťal sekyru do hlavy své ženy, déle pak na krk a bradu. Krev tryskala po celém pokoji, to ho ještě více rozběsnilo a vrhl se na spící dívky. Rozťal jim malé hlavičky. Krev a mrtvá těla mu dodávali stále více adrenalinu. Probudila se v něm sexuální úchylka. Tělo manželky vysvlékl, odřízl jí oba prsy, rozpáral břicho a vnitřnosti poházel po pokoji. To samé provedl s plodem ještě nenarozeného dítěte a u obou dětí. Jednalo se o čtyřleté a šestileté holčičky. Svůj čin dokonal pohlavním zneužitím těl a několikanásobným ukojením nad rozházenými vnitřnostmi.

„Krajský soud v Banské Bystrici počínání Štefana Svitka oprávněně odměnil za trojnásobnou vraždu, mimořádně bestiální vraždu absolutním trestem. **Tento**

sedmadvacetiletý recidivista byl 8. června 1989 jako poslední odsouzený před zrušením trestu smrti v Bratislavě popraven.

Posledním popraveným v Čechách byl pětinasobný vrah, čtyřiatřicetiletý pětkrát soudně trestaný Vladimír Lulek z Hradce Králové

V prosinci roku 1986 v Předměřicích nad Labem v opilosti ubodal třiceti šesti ranami kuchyňským nožem manželku, její tři dcery z předcházejícího manželství, vlastní dceru a pokusil se zabít i sousedku, která mu v tomto hrůzném činu chtěla zabránit.

Odsouzen byl k hrdelnímu trestu a 2. února 1989 ve věznici v Praze na Pankráci jako poslední v Čechách před zrušením trestu smrti zde popraven.⁷⁷

7. 2. 3 Zdeněk Vocásek

Poslední odsouzený k trestu smrti, kterému byl však trest dvakrát změněn. Městský soud v Praze ho 8. Zářím 1988 odsoudil za údajné dvě brutální vraždy a jeden pokus o ni. Poprava byla nařízena na 27 prosince 1989. Prezident však výkon trestu pozastavil. 3. Ledna 1990 mu bylo oznámeno, že prezident republiky Václav Havel změnil jeho trest smrti na trest odnětí svobody na dvacet pět let. Vocásek ve svém rozhovoru uvedl, že je za toto gesto prezidentovi velmi vděčný. Po osmi měsících přišel odsouzenému dopis od soudu, že se jeho trest ještě povinně zkrátí a nakonec z toho vzniklo doživotí.

Zdeněk Vocásek požádal po dvaceti letech o podmíněčné propuštění a má tak reálnou šanci dostat se na svobodu.⁷⁸

---

⁷⁷ CHMEL. L.: *Nejslavnější popravy*. Praha- Petrklíč. 2005. s. 170. ISBN 80-7229-107-6

⁷⁸ Odsouzení.EU. *Zdeněk Vocásek, odsouzený za dvě vraždy: "U televize brečívám."* [online]. [cit. 2012-05-12].

Dostupné z: <http://odsouzeni.eu/2011/08/04/denek-vocasek-odsouzeny-za-dve-vrazdy-u-televize-brecivam>

Je možné, že jsou lidské bytosti schopné těchto zločinů? Autor Nigel Cawthorne toto potvrdil ve své knize s názvem: *Zabijáci*. Popsal případy skutečných zločinů, nejznámějších i méně známých vrahů, kteří svou neskutečnou krutostí a bezcitností přesvědčivě dokazují, že skutečnost může být mnohem děsivější než fikce.⁷⁹

8. Alternativní varianty trestu smrti a jeho cíle

„Od 1. ledna 2010 vstoupil v účinnost úplně **nový trestní zákoník** (zákon číslo 40/2009 Sb.). Na tuto skutečnost samozřejmě musejí reagovat i naše stránky, a proto postupně přineseme přehled těch nejzásadnějších změn. V tomto článku se zaměříme na problematiku trestů.

Nový trestní zákoník zná všechny tresty tak, jak jsou obsaženy v dosavadním trestním zákoně z roku 1961, který platil do konce roku 2009, a přidává k nim dva tresty nové. Konkrétně se jedná o **trest domácího vězení a trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce**. Celý systém trestů tedy vypadá takto (tresty jsou řazeny od nejpřísnějšího k nejmírnějšímu):

- odnětí svobody,
- domácí vězení,
- obecně prospěšné práce,
- propadnutí majetku,
- peněžitý trest,
- propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- zákaz činnosti,
- zákaz pobytu,
- zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- ztráta čestných titulů nebo vyznamenání,
- ztráta vojenské hodnosti,

---

⁷⁹ CAWTHORNE, N.: *Zabijáci: nejzvrácenější vrazi naší doby (Killers)*, překlad: Eva Konečná, Cambridge: Hogrefe and Huber Publishing, 2003

- vyhoštění.⁸⁰

8.1 Výjimečný trest podle § 54

Výjimečným trestem se rozumí trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let nebo také trest odnětí svobody nadoživotí. Výjimečný trest může být uložen jen za závažný zločin, u něhož to trestní zákon dovoluje.

Trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let může soud uložit jen tehdy, pokud závažnost zvláště závažného činu je velmi vysoká, nebo možnost nápravy pachatele je obzvláště ztížena.

Trest odnětí svobody na doživotí může soud uložit jen pachateli, který spáchal závažný zločin vraždy podle § 140 odst. 3, nebo který při spáchání závažného zločinu obecného ohrožení podle § 272 odst. 3, vlastizrady (§ 309), teroristického útoku podle § 311 odst. 3, teroru (§ 312), genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje podle § 411 odst. 3, válečné krutosti podle § 412 odst. 3, perzekuce obyvatelstva podle § 413 odst. 3 nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3 zavinil úmyslně smrt člověka, a to za podmínek, že

a) takový zločin je mimořádně závažný vzhledem k zvláště zavrženíhodnému způsobu provedení zločinu nebo k zvláště zavrženíhodné pohnutce nebo k zvláště těžkému a těžko napravitelnému následku a

b) uložení trestu vyžaduje účinná ochrana společnosti nebo není naděje, že by pachatele bylo možno napravit trestem odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let.

Uloží-li soud trest odnětí svobody na doživotí, může také rozhodnout, že doba výkonu trestu ve vězení se zvýšenou ostrahou se pro účely podmíněného propuštění do doby výkonu trestu nezapočítává.

---

⁸⁰Trestní- řízení. *Nový trestní zákoník- tresty* [online]. [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/novy-trestni-zakonik-%E2%80%93-tresty>

Pachatel odsouzený výjimečným trestem si odpykává trest ve věznicí se zvýšenou ostrahou. Odsouzeného, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí, nelze přefadit do jiného typu věznic, pokud nevykonal alespoň deset let tohoto trestu.⁸¹

Trest odnětí svobody na doživotí je nejtěžším trestem v zemích, kde byl zrušen trest smrti. V některých zemích trest odnětí svobody na doživotí neexistuje, zato je však uzákoněn dočasný trest odnětí svobody s tak vysokou horní hranicí trestní sazby, že ve skutečnosti žádný rozdíl mezi těmito zeměmi s doživotním trestem není.

Všeobecně se uznává, že ani odsouzený jedinec k trestu odnětí svobody na doživotí by neměl být ponechán bez reálné naděje, že po určité době může být z výkonu tohoto trestu propuštěn na svobodu. K tomu může dojít podmíněným propuštěním na svobodu, nebo na základě udělení milosti. Minimální doba, kterou musí odsouzený odpykat ve vězení, je v jednotlivých zemích odlišná.

Trest odnětí svobody vyvolává různé kritiky. Je kladena otázka, jestli tento trest není v rozporu se základními lidskými právy, která garantují důstojnost a integritu každého člověka. Trest odnětí svobody na doživotí bývá často nazýván „sociálním trestem smrti“ nebo „trestem smrti na splátky“. Zatímco trest smrti ničí život najednou, trest odnětí svobody na doživotí ničí život postupně.

Proto zákonná možnost podmíněného propuštění na svobodu je nepochybně pozitivním faktorem pro dlouhodobě odsouzené a hlavně pro doživotně odsouzené. Vliv dlouhých trestů odnětí svobody na psychiku odsouzených vězňů je prokázán. Tito jedinci vykazují často symptomy duševních poruch. Pokud má vězeň nepříznivou prognózu, je označen za nebezpečného pro společnost, je šance na podmíněné propuštění velmi mizivá, ne-li zmařena. Přitom je otázka, jestli vůbec existují spolehlivá kritéria pro stanovení takové prognózy.

Trest odnětí svobody na doživotí je ve srovnání s trestem smrti humánnější řešením i přesto, že je tento trest nazýván „trestem smrti na splátky“. Právo na život je tu respektováno. Reálná šance na podmíněné propuštění může stimulovat odsouzeného k resocializaci.⁸²

---

⁸¹Práce pro právníky. *Trestní zákoník 2012 (zákon č. 40/2009 Sb.)* [online]. [cit. 2012-05-07]. Dostupné z: <http://www.pracepropravniky.cz/zakony/trestni-zakonik-uplne-zneni>

⁸² SUCHÝ, O.: *Dlouhodobé tresty odnětí svobody a jejich výkon*. Praha. 1991. S. 17-20. ISBN 80-85638-02-9

Pro stanovení druhu trestu a jeho výměry je nezbytné náležité poznání osobnosti. Pouze na základě psychodiagnostiky lze stanovit individuálně zaměřené výchovné programy. Nebezpečnost jednotlivých pachatelů je odlišná. U recidivistů se zpravidla předpokládá sklon k páčání další trestné činnosti, ale ani tento sklon nemusí být stejné intenzity.

Autor Suchý uvádí ve své knize čtyři hlavní typy nebezpečných pachatelů podle Mergena⁸³:

1. silná kriminální kapacita a společenská přizpůsobivost. Tato kombinace vytváří potenciálně nejnebezpečnější typ pachatele. Tito jedinci přes silné kriminální sklony vystupují navenek velmi společensky, jsou plně zapojeni do společenského života a nedávají najevo své antisociální zaměření. Povrchní pozorovatel v nich vidí řádné a slušné občany. Do této kategorie patří také tzv. pachatelé v bílých límečcích.
2. Silná kriminální kapacita a velmi slabá společenská přizpůsobivost. Tito pachatelé nejsou tak nebezpeční pro okolí jako pachatelé v předchozí kategorii, jelikož svým společenským nepřizpůsobením a svým antisociálním chováním na sebe poutají pozornost a jsou nápadní. Jedná se např. o pachatele z povolání, jejich pomocníci apod.
3. Slabá kriminální kapacita i společenská přizpůsobivost. Zařazují se sem různí psychopati, kteří nejsou přizpůsobeni ani společnosti normálních lidí ani společnosti osob s antisociálním zaměřením. Představitelé tohoto typu se vyskytují poměrně často, ale ani oni zdaleka nepředstavují takové nebezpečí pro společnost jako pachatelé v první kategorii.
4. Slabá kriminální kapacita a silná společenská přizpůsobivost. Tato kombinace je obvyklá pro náhodné a příležitostné pachatele, kteří jsou sami o sobě málo nebezpeční, ale za určitých okolností mohou spáchat i závažné trestné činy.⁸⁴

---

⁸³ MERGEN, A.: autor knihy Die Kriminologie

⁸⁴ SUCHÝ, O.: *Dlouhodobé tresty odnětí svobody a jejich výkon*. Praha. 1991. s. 31-32. ISBN 80-85638-02-9

Exner⁸⁵ třídí pachatele podle jejich duševního stavu na:

1. Aktivní pachatele- patří sem jedinci bezcitní, kariérističtí, fanatičtí, různí kriminální psychopati a zločinci z povolání
2. Pasivní pachatele- jedinci nepevní, mají slabou vůli, nemají aktivní sociální zaměření, mohou to být např. potulující se osoby bez stálého bydliště a pobytu.
3. Aktivní příležitostné pachatele- pachatelé z afektu
4. Pasivní příležitostné pachatele- slabí jedinci, kteří nedokážou odolat příležitosti

Povaha recidivistů je také velmi odlišná. Vyznačují se různými psychickými deviacemi, psychopatiemi apod. Jen málo recidivistů nevykazuje odchylku od psychické normy. Jedná se většinou o jedince vytržených z normálních kolejí života, bez rodiny, bez pocitu společenské odpovědnosti. Recidivisté s deviantními odchylkami mívají zesílenou agresivitu, dopouštějí se krádeží, násilných činů, podvodů apod. Přes polovinu recidivistů se vyznačuje pasivním založením, kteří trpí nedostatkem ambic, neschopností vzdorovat obtížným životním situacím, jde o jedince neschopné vyvinout větší úsilí pro lepší způsob života. Další recidivisté se vyznačují egocentrismem, nadměrnou extroverzí nebo introverzí. Jedná se o jedince s nedostatky ve sféře psychického života.

Existují významné rozdíly v osobnostních charakteristikách recidivistů a nerecidivistů. Recidivisté se vyznačují faktory jako např. emoční labilita, neuroticismus, extroverze, paranoidita, schizoidita, psychoticismus, agresivita, kognitivní poruchovost, egocentričnost, citová chladnost, otupělost, neschopnost empatie, bezohlednost, alkoholismus apod.⁸⁶

8. 1. 1 Účinky výkonu trestu odnětí svobody na psychiku odsouzených vězňů

Předpokladem správné účinnosti resocializačního působení je minimalizace nepříznivých účinků výkonu trestu odnětí svobody na psychiku odsouzených vězňů. Sociální prostředí, kde je trest odnětí svobody vykonáván, tvoří společenství odsouzených, z velké části asociálních jedinců s narušenými sociálními vztahy. Toto prostředí, kam je odsouzený jedinec začleněn a s nímž je

---

⁸⁵ EXNER, F.: autor knihy Kriminologie

⁸⁶ SUCHÝ, O.: *Dlouhodobé tresty odnětí svobody a jejich výkon*. Praha. 1991. s. 31-33. ISBN 80-85638-02-9

v každodenní interakci, nelze brát jako prostředí výchovné. Spolužití a seskupování odsouzených ve věznicích vytváří možnost vzájemného ovlivňování, které je společensky nežádoucí a může vést k antisociálním postojům a utvrzování kriminálních sklonů. Uplatňuje se tu autonomní systém hodnot a norem označovaný jako vězeňská subkultura, která odporuje výchovným cílům.

Aplikace resocializační výchovy do vězeňského prostředí je určitě na místě, ale musí být vhodně použité metody převýchovy na každého zvlášť. Není vězeň, jako vězeň. Někdo se dostane do vězeňského prostředí ani neví jak a naopak jiní jedinci by si ani nezasloužili nikdy vyjít zpět na svobodu. Tím máme na mysli brutální vrahy a pedofilně zaměřené jedince. Ale i tato otázka je hodně složitá. Na velmi kvalitní přednášce pana Jalušky, nejdéle sloužícího vězeňského kaplana v České republice jsme měli možnost nahlédnout za hranice vězeňského prostředí. Zaujal mě příklad vraždy, kdy on sám dotyčného litoval. Jednalo se o vraždu své ženy a souseda v amoku, kdy je přistihl v intimní chvíli. Zkratové jednání bývá často následek velkých problémů a nejsem si jista, zda sem resocializační výchova patří. Zkratovitě občas jedná každý z nás. Bohužel někdo se pak dostane třeba až do vězení. Ale jedinci si uvědomují, co způsobili a litují. Vědí, že kdyby se ta samá situace stala později, reagovali a jednali by úplně jinak. Resocializační pedagogika se tedy zabývá jedinci, kteří skutečně potřebují pomoc a měli by pomoc chtít. Nemá smysl a asi ani velký účinek pomáhat někomu, kdo opravdu sám nechce a nejeví zájem.⁸⁷

Proces psychické adaptace na život ve vězení bývá označován názvem prizonizace. Má dva hlavní aspekty: přizpůsobit se režimu vězení a osvojení vězeňské subkultury. Odsouzený vězeň se učí hodnotám a normám vězeňské subkultury.

Míra adaptace na vězeňskou subkulturu závisí zejména na délce trestu odnětí svobody. U dlouhodobých trestů může být stupeň působení vězeňské subkultury velký, závisí na tom, do jaké míry je jedinec socializovanou osobou. Vězeňská subkultura má největší vliv na vězně ve stěrní fázi výkonu trestu, kdy má před sebou vidinu ještě dlouhotrvající izolace od vnějšího světa a kdy problémy s tím spojené jsou pro daného jedince osobně velmi tíživé.

---

⁸⁷CZAPÓW, C. a JEDLEWSKI, S.: *Resocializační pedagogika*, překlad prof. Dr. Kábele, F., CSc, a spol., Státní pedagogické nakladatelství, 1981, str. 31, IN WALCZYNA, 1964, STR. 139

Pokud se odkloníme od působení vězeňské subkultury, jsou tu další faktory, které resocializaci ztěžují. Ve výkonu trestu je odsouzený izolován od vnějšího společenského prostředí. Jeho kontakty se společnostmi jsou ve značné míře narušeny a někdy zcela přerušeny v důsledku jeho trestné činnosti a odsouzení. Dochází ke ztrátě některých sociálních rolí odsouzeného a mění se zásadním způsobem jeho dosavadní společenský status. Vyrovnávání se s takovou situací není pro odsouzeného jednoduchá záležitost. Mezi deformace osobnosti vězně při dlouhodobé izolaci patří např. stavy deprese a apatie, poruchy sebezáchovného instinktu, sebevražedné sklony.

U nemalé většiny odsouzených se nevytvářela socializace tak, aby odpovídala společensky uznávaným normám. Během resocializačního procesu se vytvářejí nové sociálně přijatelné vzorce chování. Vytváření společensky pozitivních postojů a názorů probíhá na základě sociálního učení v interakci s lidmi. Žádoucí změny v osobnosti odsouzeného mají přicházet v procesu penitenciární resocializace a jsou spolupodmíněny vytvářením adekvátního sociálního prostředí. Právě nedostatky ve vytváření adekvátního sociálního prostředí jsou hlavním faktorem neúčinnosti trestu.⁸⁸

8. 1. 2 Aktuální stav ve věznicích

V českých věznicích je k dnešnímu dni čtyřicet doživotně odsouzených mužů a zatím dvě ženy. Slovo zatím je použito proto, že dne 11. Května 2012 byla doživotně odsouzena vražedkyně svých čtyř dětí, která se po vynesení rozsudku zhroutila, proto bylo soudní líčení odloženo. V Nejkratší době tak budou ženy už tři, které se s největší pravděpodobností nikdy nedostanou na svobodu. Tito nebezpeční vrahové a recidivisté jsou umístěni ve třech věznicích. Mírov a Valdice pro muže a věznice v Opavě pro ženy. Jeden doživotně odsouzený je ve vězení v Rýnovicích, kam byl na svoji žádost přeložen soudem a to na základě dobrého chování.⁸⁹

---

⁸⁸ SUCHÝ, O.: *Dlouhodobé tresty odnětí svobody a jejich výkon*. Praha. 1991. S. 35-38. ISBN 80-85638-02-9

⁸⁹ Odsouzení.EU. *Seznam doživotně odsouzených* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z:

<http://odsouzeni.eu/2011/08/04/seznam-doivotne-odsouzenych/>

8.2 Věznice pro doživotně odsouzené

8.2.1 Věznice Mírov

Věznice je profilovaná jako vězení se zvýšenou ostrahou. Disponuje oddělením s dozorem, s ostrahou, se zvýšenou ostrahou, oddělení se zvýšeným stavebně technickým zabezpečením a oddělení specializované pro odsouzené s poruchou duševní či s poruchou chování.

Ubytovací kapacita pro vězně je 389 míst, ale skutečný počet bývá ve všech věznicích vyšší. V loňském roce 2011 se pohyboval počet vězňů okolo 410. Odsouzení jsou ubytováni ve společných místnostech, největší z nich má 18 lůžek. Jednolůžkových světnic je 8 a dvoulůžkových je 32.

Zaměstnanost vězňů není zanedbatelná, pohybuje se kolem 60%. Veškeré práce se realizují v areálu věznice. Svoji zručnost mohou využít ve dřevovýrobě, kovovýrobě, apretace, lepení obálek, výrobě žaluzií či keramiky.

Jelikož se v této věznici odpykávají dlouhodobé tresty, je kladen důraz na mimopracovní aktivity a využívání volného času odsouzených. Své zájmy a schopnosti mohou využívat při sportu, v hudebních a výtvarných kroužcích apod. Nepravidelně také vychází vězeňský časopis, kam mohou napsat své názory i postřehy jak odsouzení tak zaměstnanci.⁹⁰

8.2.2 Věznice Valdice

Objekt slouží jako věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou. Jsou zde umístováni odsouzení s delšími tresty, recidivisté a jinak nebezpeční zločinci. V roce 2001 bylo zrušeno oddělení pro výkon vazby a tato část byla přestavena tak, aby zde mohli odpykávat svůj trest doživotně odsouzení a odsouzení, kteří mají diagnostikovanou potřebu zvýšené detence. Kapacita pro tyto osoby je 48 míst a celková kapacita vězňů je 1092 míst. Odsouzení jsou rozmístěni do jednotlivých typů profilace výkonu trestu do pěti oddělení. Dále je zde pro odsouzené zřízeno několik specifických oddělení. Nástupní a výstupní oddělení, krizové oddělení, specializované oddělení pro odsouzené s poruchou osobnosti,

---

⁹⁰Vězeňská služba České Republiky. *Informace o věznici Mírov* [online]. [cit. 2012-05-13]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-mirov-23/o-nas-1595/zakladni-informace-177/informace-o-veznici-801/>

specializované oddělení pro odsouzené se zvýšenou ostrahou, kteří mají poruchu osobnosti nebo chování způsobené psychotropními látkami.

Odsouzení mají možnost i vzdělávání. To probíhá zejména v rámci Školského vzdělávacího střediska. Vězni si mohou doplnit základní vzdělání, nebo se vyučit ve dvouletém či tříletém učebním oboru obrábění kovů. Je zde samozřejmě i nabídka studovat maturitní studijní obory a ročně se na tuto formu studia přihlásí až 150 odsouzených mužů. Dále jsou organizovány vzdělávací kurzy např. jazykové, svářečské nebo knihař, malíř a natěrač.

Podobně jako ve věznici Mírov i v této věznici je zaměstnanost velmi ucházející, pracuje také okolo 60% vězňů a to ve vnitřních provozech věznice např. v kuchyni, prádelně, truhlárně, zámečnické dílně apod.⁹¹

Trest odnětí svobody na doživotí zde vykonává 20 osob.

Program zacházení ve věznici Valdice

Program zacházení je zpracován na základě celkové zprávy o odsouzeném s přihlédnutím na délku trestu odnětí svobody, charakteristiku osobnosti a charakteru spáchaného zločinu. Aktivita jsou rozděleny do pěti oblastí: vzdělávací, pracovní, zájmové, speciálně výchovné a vnější vztahy.

Speciální pedagog navrhne na základě podkladů od jiných specialistů a dalších dostupných materiálů vhodné alternativy a předloží je odsouzenému, který si z nich může vybrat.

Při tvorbě programu zacházení se cíl zaměřuje zejména na změnu:

- V postojích odsouzeného na páchání trestné činnosti
- Udržení nebo navázání sociálních vazeb
- Možnost rozšíření vzdělání
- Přípravu do přeřazení do mírnějšího typu věznice
- Popř. podmíněčné propuštění

Do programu zacházení patří oblast:

---

⁹¹Vězeňská služba České Republiky. *Základní informace věznice Valdice* [online]. [cit. 2012-05-13]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-valdice-95/o-nas-1632/zakladni-informace-152/>

- Sportovního zaměření- sportovní aktivity jsou prioritní, jelikož při nich dochází k uvolnění agresivity. Odsouzení mají možnost stolního tenisu, minikopané, kondičního tělocviku, nohejbalu apod.
- Zájmového zaměření- výtvarné, zahradnické, hudební, rybářské kroužky. Méně zdatní odsouzení, kteří se nemohou realizovat ve sportovních aktivitách, mají možnost uplatnit své schopnosti v těchto kroužcích.
- Oblast vzdělávací- probíhá v rámci školského vzdělávacího střediska, kde je možnost doplnění základního vzdělání, vyučení se ve dvouletém nebo tříletém oboru obrábění kovů a dále formou speciálních aktivit (kroužky cizích jazyků, sociálně právní poradenství, kurzy drogové problematiky, vědomostní soutěže apod.)

Plnění programu zacházení sleduje vychovatel a všechny poznatky zaznamenává do listu o průběhu výkonu trestu. Sleduje, zda odsouzení pravidelně docházejí na aktivity, ke kterým se zavázal a provádí s nimi pohovory. Jak odsouzený přistupuje k plnění programu zacházení, takový je jeho osobní posun v dané věznici a vytváří si reálnou možnost na přeřazení do mírnějšího typu věznice, podmíněčného propuštění či udělení milosti.⁹²

8. 2. 3 Věznice Opava

Opavská věznice je jedinou v České republice, kde vykonávají trest odnětí svobody na doživotí ženy. Jsou ubytovány na oddělení společně s ostatními ženami, které mají nařízenou zvýšenou ostrahu.

Jsou zde vytvářeny individuální programy, kde je brán ohled na celou řadu faktorů, např. úroveň vzdělání, osobnostní předpoklady, pracovní a sociální dovednosti, rodinné zázemí, zájmy apod. Zvolený program zacházení pro odsouzené je závazný, není však neměnný, jelikož v průběhu výkonu trestu bývá aktualizován. K aktualizaci programu dochází zejména u dlouhodobých trestů. Ve spolupráci s odbornými zaměstnanci věznice a zdravotním oddělením jsou zjišťovány odsouzené ženy, které v minulosti užívaly drogy. Zjistí se, o jaké

---

⁹²Vězeňská služba České Republiky. *Program zacházení věznice Valdice* [online]. [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-valdice-95/o-nas-1632/vykon-vezenstvi-366/vykon-trestu/program-zachazeni-4970>

drogy šlo a jaká byla míra jejich zneužívání. Těmto ženám je nabídnuta pomoc v rámci protidrogové poradny, a pokud projeví zájem, pracuje s nimi a to většinou individuálně.⁹³

Program zacházení zahrnuje:

Pracovní aktivity

- Odsouzené jsou zaměstnány ve vnitřních prostorách a na vnějších pracovištích
- Provádějí drobné opravy a údržbu zařízení věznice a to vše v rámci pracovní terapie
- Pracují a starají se o zahradu
- Vykonávají sebeobslužné činnosti- praní, žehlení, příprava jídel, péče o pokojové květiny apod.

Speciálně výchovné aktivity

- Psychoterapie
- Muzikoterapie
- Sociálně- právní poradenství
- Skupinové nebo individuální poradenství
- Pastorační činnost

Zájmové aktivity

- Sportovní aktivity (posilovna, míčové hry apod.), jóga
- Ruční práce, výtvarný kroužek, keramika
- Společenské hry, poslech hudby, video
- Četba časopisu a denního tisku
- Návštěva televize, knihovny
- Vydávání vězeňského časopisu

---

⁹³ Vězeňská služba České Republiky. *Charakteristika věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence v Opavě* [online]. [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-opava-83/o-nas-1603/charakteristika-veznice-a-ustavu-pro-vykon-zabezpecovaci-detence-opava-527/>

Odsouzené ženy jsou informovány o přesném čase dané aktivity v týdenních plánech programu zacházení. Ten zpracovávají speciální pedagogové jednotlivých oddílů. Účast žen na aktivitách programu se striktně eviduje.

Vzdělávací aktivity

Vzdělávání je zaměřeno především na ženy do 26 let a ženy, které nejsou z různých důvodů zařazeny do pracovního procesu.

- Vzdělávání v oblasti zdravotní, sociální, právní (přednášky, besedy...)
- Všeobecná tematika- aktuální společensko- politické události
- Cizí jazyky- angličtina a němčina
- Krátkodobé záúční listy

Výstupní oddělení

Výstupní oddělení slouží odsouzeným ženám nad tři roky, kterým je potřeba pomáhat při vytváření příznivých podmínek pro samostatný život. Důraz je kladen na přijímání zodpovědnosti za své chování a jednání a na samostatné rozhodování ve věcech, které se bezprostředně týkají jejich života po propuštění na svobodu. Hlavní osobou výstupního oddělení je speciální pedagog, který úzce spolupracuje s psychologem, vychovatelem a sociální pracovnící. Programy zacházení jsou sestavovány s ohledem na mentální úroveň žen, zájem se něčemu novému naučit, osobní ambice, snahu přehodnotit dosavadní způsob života apod. Na základě zkušeností vznikl na výstupním oddělení projekt pod názvem „Nácvik sociálních a administrativně technických dovedností ve výstupním oddělení“. Odsouzené ženy také mohou navázat spolupráci s Probační a mediační službou, s azylovými zařízeními s úřady práce nebo se sociálními koordinátory pro společensky nepřizpůsobivé občany.

Důraz v programu zacházení je kladen na tyto okruhy činnosti:

- Poznávání druhých lidí
- Nácvik vhodné komunikace se sociálním prostředím
- Nácvik aktivního naslouchání
- Umět se vyrovnat s kritikou
- Zvládání konfliktů v mezilidských vztazích

- Emoční podpora a projevy uznání
- Nácvik administrativních schopností a dovedností⁹⁴

8.3 Základní pojmy ve věznicích

Bezkontaktní návštěva- odsouzený je od návštěvy oddělen dřevěným stolem a plastickou přepážkou

Donucovací prostředky- souhrn prostředků, který je uveden v zákoně o Vězeňské a justiční stráž. Ve věznicích se nejčastěji jedná o pouta, pouta s poutacím opaskem tzv. medvěď, hmaty a chvaty

Důkladná osobní prohlídka- vězeň je vyslečen donaha a provede několik dřepů (vypuzení nepovolených věcí z tělních dutin), v některých případech může být součástí prohlídky i kontrola análního otvoru, kterou provede lékař

Index útěkářů a nebezpečných osob- seznam vězňů, kteří se ve výkonu trestu odnětí svobody pokusily o útěk, nebo napadli příslušníka ozbrojeného sboru. Pro tyto osoby jsou používány zvýšené bezpečnostní opatření. Z indexu mohou být jedinci vymazány po pěti až deseti letech. Ve výjimečných případech i dříve

Krizové oddělení- oddělení věznice, kam je na doporučení psychologa umístěn vězeň, u kterého to vyžaduje jeho psychický stav (deprese). Na tomto oddělení je nepřetržitý dohled

Možný objekt násilí- označení pro vytypovanou vězněnou osobu, která se stala, nebo by se mohla stát objektem násilí a šikany ze strany ostatních vězňů. Tyto osoby jsou příslušníky vězeňské služby zvýšeně sledovány, zda nemají otoky, podlitiny, krvácení apod. Mohou být ubytovány na odděleních určených přímo pro tyto vězně

Možný pachatel násilí- jedná se o vytypované vězně, kteří projevují násilné sklony vůči ostatním. Často bývají ubytováni na odděleních pro ně určeném. Dbá

---

⁹⁴Vězeňská služba České Republiky. *Výkon trestu odsouzených žen* [online]. [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-opava-83/o-nas-1603/vykon-trestu-323/objekt-olomoucka-odsouzene-zeny-606/vykon-trestu-odsouzenych-zen-5292>

se na zajištění, aby nepřišli do kontaktu s osobami nazvaných jako možný objekt násilí

Minimální program zacházení- program zacházení pro odsouzené, kteří nemají zájem účastnit se zájmových aktivit, odmítají výkon trestu jako takový, jsou stanoveny pouze základní aktivity. Jde o minimum toho, co musí odsouzený plnit (pracovní činnost, každodenní provoz věznice, kázeň)

Oddělení se zesíleným stavebnětechnickým zabezpečením- jsou zde umístěni odsouzení, kteří během výkonu trestu odnětí svobody uprchli, spáchali zvlášť závažný trestný čin, nebo to vyžadují výjimečné okolnosti (úspěšný útěk). Tito vězni jsou na celách po jednom nebo po dvou, jsou vůči nim používána zvýšená bezpečnostní opatření. Automaticky jsou na toto oddělení řazeni doživotně odsouzení

Oddělení výkonu kázeňských trestů- vězněná osoba je sem umístěna, pokud spáchal kázeňský přestupek. Jedná se o celu, kde odsouzený stráví celý den, mimo doby, kdy musí plnit aktivity programu zacházení. V případě přísnějšího trestu pobývá v cele celý den sám. Není dovoleno ležet, matrace jsou vězňům odebrány.

Profílance věznice- každá věznice je primárně profilována pro výkon trestu odnětí svobody v určitém typu věznice (dohled, dozor, ostraha, zvýšená ostraha). Jsou v ní ale zřízena i oddělení pro výkon trestu v dalších typech věznic:

1. Oddělení pro výkon vazby
2. Specializovaná oddělení-
  - protialkoholní léčení
  - léčení pro patologické hráčství
  - protitoxikomanické léčení,
  - oddělení pro výkon trestu osob s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním psychotropních látek ve vězení
  - oddělení pro trvale pracovní nezařaditelné
  - oddělení pro výkon trestu osob s mentální retardací
  - oddělení pro vězně s poruchou duševní a poruchou chování

Program zacházení- zpracovává se pro každého vězně jednotlivě na základě komplexní zprávy vypracované na nástupním oddělení. Zpráva obsahuje konkrétně formulovaný cíl působení, metody zacházení s odsouzenou osobou směřující k dosažení cíle, vymezuje dobrovolné a povinné činnosti. Obsahuje způsob zaměstnávání odsouzeného, vzdělávání, pracovní terapii a další činnosti směřující k vytvoření předpokladů pro jeho samostatný život. Plnění programu zacházení se pečlivě zapisuje a hodnotí a odsouzenému může pomoci pro přeřazení do mírnějšího typu věznice nebo podmíněně propuštění.

Vazební důvod- udává skutečnosti, proč je obviněný ve vazbě-

- Vazba útěková
- Vazba koluzní- ovlivňování spoluobviněných či svědků
- Předstižná- mohlo by dojít k opakování trestné činnosti
- Vazba vyhošťovací a vydávací

Obviněná osoba může být ve vazbě jen po tu dobu, pokud je to nezbytně nutné vzhledem k účelu vazby.⁹⁵

8.4 Vězeňská služba České Republiky

Vězeňská služba ČR zajišťuje výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a bezpečnost a pořádek v soudních budovách. Střeží a spravuje věznice a detenční ústavy, střeží, předvádí a eskortuje vězně.

Odsouzení jsou rozmístěni do 36 věznic, podle závažnosti trestného činu, kde se o ně stará více než deset tisíc zaměstnanců. Každá věznice má svého ředitele, centrálně jsou řízeni generálním ředitelstvím, které spadá pod ministerstvo spravedlnosti. Existují čtyři typy věznic- s dohledem, dozorem, ostrahou a

---

⁹⁵Vězeňství: Veřejný ochránce práv Ombudsman. Brno, 2010. s. 14-16. ISBN 978-80-7357-606-6

zvýšenou ostrahou. Nejvíce odsouzených vykonává trest odnětí svobody ve věznici s ostrahou.⁹⁶

8. 4. 1 Věznice v České Republice

Věznice Bělušice- věznice s ostrahou a limitované oddělení s dozorem. Ubytovací kapacita je 581 míst

Vazební věznice Brno- věznice s dozorem a ostrahou, zajišťuje výkon vazby mužů, žen i mladistvých. Ubytovací kapacita přibližně 530 míst, kde polovina míst je pro výkon vazby a polovina pro výkon trestu odnětí svobody.

Věznice Břeclav- věznice s dohledem a s ostrahou, kapacita věznice je 194 míst, z toho 27 míst je určeno pro výkon vazby pro okres Břeclav a Hodonín

Vazební věznice České Budějovice- věznice s dozorem, kam jsou vybírání vězni splňující podmínky zdravotní a další požadavky pro zařazení do pracovního procesu. Ubytovací kapacita je 279 míst, z toho 113 pro obviněné osoby ve vazbě a 166 pro odsouzené osoby ve výkonu trestu

Věznice Drahonice- věznice s dohledem a dozorem, ubytovací kapacita je 240 míst

Věznice Heřmanice- věznice je profilována pro výkon trestu odnětí svobody s ostrahou, ale nachází se zde i oddělení s dozorem, specializované oddělení pro mentálně retardované odsouzené, protialkoholní léčba, léčba patologického hráčství a bezdrogová zóna. Kapacita je stanovena na 681, avšak skutečný počet vězňů přesahuje 900 osob.

Věznice Horní Slavkov- věznice pro dospělé muže, kteří spáchali závažnou trestnou činnost a pro recidivisty, zařazených do výkonu trestu s ostrahou s délkou do patnácti let. Celková ubytovací kapacita je 762 míst. Kromě oddělení pro výkon trestu s ostrahou je zde vybudované specializované oddělení pro vězně s poruchou duševní a poruchou chování a oddělení se zesíleným stavebně technickým zabezpečením.

---

⁹⁶Vězeňská služba České Republiky. *Cíle a poslání Vězeňské služby ČR* [online]. [cit. 2012-05-21]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/cile-a-poslani-vs-cr-6124>

Vazební věznice Hradec Králové- součástí vazební věznice je areál, kde jsou odsouzení výkonu trestu odnětí svobody s dohledem na Pouchově. Ubytovací kapacita je 150 míst.

Věznice Jiřice- profilovaná jako věznice s ostrahou, nachází se zde oddělení pro výkon trestu s dozorem. Normová kapacita je 725 míst.

Věznice Karviná- věznice se zvýšenou ostrahou a trest odnětí svobody zde vykonávají muži:

- odsouzení v oddělení s dozorem
- s ostrahou
- se zvýšenou ostrahou
- se zvýšenou ostrahou se zesíleným stavebně technickým zabezpečením
- specializované oddělení pro mentálně retardované se zvýšenou ostrahou
- specializované oddělení pro trvale pracovně nezařaditelné s ostrahou i zvýšenou ostrahou

Ubytovací kapacita činí 205 míst.

Věznice Kuřim- věznice pro odsouzené muže k výkonu trestu odnětí svobody s ostrahou, oddělení pro výkon trestu mladých dospělých s dozorem a specializované oddělení pro sexuální delikventy s ostrahou. Ubytovací kapacita je 484 míst.

Věznice Kynšperk nad Ohří- věznice s dozorem, ubytovací kapacita činí 700 míst

Vazební věznice Liberec- věznice sloužící jak pro výkon vazby, tak pro výkon odnětí svobody. Ubytovací kapacita činí 372 míst pro výkon vazby (součástí je i oddělení pro mentálně retardované ve výkonu vazby) a 249 míst pro výkon odnětí svobody.

Vazební věznice Litoměřice- je určena pro obviněné muže, ženy i mladistvé, kteří jsou ve výkonu vazby pro soudy v Ústí nad Labem, Chomutově, Litoměřicích, Lounech, Mostě a Mělníku. Součástí vazební věznice je oddělení pro výkon trestu odnětí svobody pro muže zařazené do typu věznice s dozorem. Celková kapacita je 358 míst, z tohoto počtu činí 235 míst ve vazební věznici a 123 míst pro výkon trestu.

Věznice Mírov- věznice profilovaná se zvýšenou ostrahou. Nachází se zde oddělení s dozorem, s ostrahou, se zvýšenou ostrahou, se zvýšenou ostrahou se zesílením stavebně technickým zabezpečením, specializované oddělení pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování se zvýšenou ostrahou. Ubytovací kapacita činí 374 míst.

Věznice Nové Sedlo- věznice s dozorem s oddělením specializovaným pro výkon trestu odnětí svobody odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním psychotropních látek ve věznici s dozorem. Ubytovací kapacita je 430 míst.

Věznice Odolov- patří mezi mladší věznice v ČR, je určena pro muže starší 19 let odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody s dozorem. Ubytovací kapacita činí 300 míst.

Vazební Věznice Olomouc- slouží pro výkon vazby obviněných mužů, žen a mladistvých z regionu Olomouc, Prostějov, Kroměříž, Přerov, Svitavy, Šumperk a Zlín. Nachází se tu oddělení pro výkon trestu pro muže s dozorem. Ubytovací kapacita je 281 míst, z tohoto počtu je pro obvinění ve vazbě 141 míst a pro výkon trestu 140 míst.

Věznice Opava- věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence. Trest odnětí svobody zde vykonávají muži odsouzení v kategorii s dozorem a ženy všech kategorií včetně doživotně odsouzených. Celková kapacita je 449 míst, z toho 287 pro výkon trestu žen a 162 pro výkon trestů mužů. Kapacita pro chovance zabezpečovací detence je 150 míst. Věznice disponuje také specializovanými odděleními:

- Léčba odsouzených žen závislých na drogách, alkoholu, patologickém hráčství
- Ochranné léčení protialkoholního a léčení patologického hráčství pro muže
- Oddělení pro odsouzené ženy s duševní poruchou a poruchou chování
- Bezdrogová zóna pro odsouzené muže s dozorem

Věznice Oráčov- věznice s ostrahou a oddělení s dozorem pro odsouzené muže. Pro mladé vězně, kteří jsou prvně ve výkonu trestu s ostrahou, je zde oddělení

bezdrogové zóny, kde výchovnou činnost zajišťuje stálý tým specialistů a vychovatelů. Kapacita věznice je 487 míst

Vazební věznice Ostrava- zajišťuje výkon vazby pro obviněné muže i ženy, spolupracuje při vyhošťování cizích státních příslušníků a zabezpečuje dálkové eskorty. Výkon trestu zde vykonávají muži s dozorem a výjimečně s ostrahou. Ubytovací kapacita věznice je 589 míst, z toho 308 míst pro výkon vazby a 281 pro výkon trestu.

Věznice Ostrov nad Ohří- profilace věznice je pro výkon trestu s dozorem pro odsouzené muže. Věznice je rozdělena do tří samostatných objektů:

- Oddělení pro výkon trestu
- Zvláštní oddělení pro výkon vazby, nástupní a výstupní oddělení, vnitřní pracoviště
- Specializované oddělení pro odsouzené s poruchou osobnosti a poruchou chování způsobenou dlouhodobým užíváním psychotropních látek, bezdrogová zóna

Kapacita věznice je 928 míst, z toho 845 pro výkon trestu a 83 pro výkon vazby.

Věznice Pardubice- ve věznici se nacházejí tato oddělení:

- Oddělení s ostrahou pro odsouzené muže
- Oddělení s dozorem pro odsouzené muže
- Specializované oddělení pro odsouzené trvale pracovně nezařaditelné muže ve věznici s ostrahou
- Specializované oddělení pro odsouzené trvale pracovně nezařaditelné muže ve věznici s dozorem
- Oddělení pro mladistvé odsouzené k trestu odnětí svobody

Ubytovací kapacita je pro 675 odsouzených.

Věznice Plzeň- věznici na Borech jsem měla tu čest osobně navštívit v rámci exkurze. Tato věznice je největší v ČR. Je postavena filadelfským systémem stavby- osm paprsků (oddělení) a uprostřed je ostrůvek, kde mohou být strážci. Věznice je profilována s ostrahou, nachází se zde i oddělení se zvýšenou ostrahou

a oddělení pro výkon trestu mladistvých. Slouží i pro výkon vazby mužů, žen i mladistvých pro Plzeň, Domažlice, Klatovy, Rokycany a Tachov. Ubytovací kapacita je pro 1004 odsouzených a 152 obviněných. Avšak věznici obývá až 1500 odsouzených.

Vazební věznice Praha Pankrác-zajišťuje výkon vazby obviněných mužů i žen a výkon trestu odnětí svobody také u mužů i žen ve věznici typu s dohledem, dozorem, s ostrahou a výjimečně i se zvýšenou ostrahou. Celková kapacita je 972 míst. Podíl míst výkonu vazby a trestu odnětí svobody je proměnlivý, přibližně 460 míst pro výkon vazby a 512 pro výkon trestu. Obviněné i odsouzené ženy jsou zde umístovány nově od roku 2008.

Vazební věznice Praha Ruzyně- slouží k výkonu vazby obviněných mužů, žen a mladistvých z Prahy a Středočeského kraje. Kapacita pro obviněné ve vazbě je 536 osob. Nachází se zde oddělení pro výkon trestu mužů s dozorem s kapacitou 300 míst, oddělení pro výkon trestu žen s dohledem a dozorem s kapacitou 56 míst a druhé oddělení s kapacitou 151 míst. Věznice má velký vliv při vyhošťování cizinců.

Věznice Příbram- věznice profilovaná jako věznice s ostrahou. Jsou zde oddělení zřízena oddělení pro výkon trestu s dohledem, s dozorem, s ostrahou, dále pak specializované oddělení pro odsouzené s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním psychotropních látek ve věznici s ostrahou.

Věznice Rapotice- slouží pro výkon trestu odnětí svobody pro odsouzené muže zařazených do typu s dohledem a dozorem. Kapacita je 460 vězňů.

Věznice Rýnovice- profilace věznice je pro odsouzené se zařazením do věznice s ostrahou. Kapacita je 482 vězňů, avšak kapacita je dlouhodobě překračována. Působí zde specializované oddělení zaměřené na drogově závislé, na osoby s duševní poruchou a poruchou chování a také se věnuje prvotrestaným i problémovým odsouzeným.

Věznice Stráž pod Ralskem- věznice s ostrahou, je tu zřízeno oddělení s dozorem, oddělení se zesíleným stavebně technickým zabezpečením a specializované oddělení pro mentálně retardované vězně s dozorem. Normová kapacita činí 783 míst.

Věznice Světlá nad Sázavou- profilovaná jako věznice s ostrahou, kde svůj trest vykonávají především ženy v kategoriích dozor a ostraha a mladiství. Jsou zde také specializované oddělení:

- Výkon trestu odnětí svobody pro matky nezletilých dětí v kategorii dohled, dozor a ostraha
- Výkon trestu odnětí svobody pro trvale pracovně nezařaditelné ženy v kategorii dozor a ostraha
- Výkon trestu odnětí svobody mladistvých žen

Věznice jako jediná v ČR zajišťuje výkon trestu matek s dětmi do tří let. Nachází se zde také zvláštní oddělení pro výkon vazby- těhotné ženy a ženy s novorozenci. Kapacita věznice se pohybuje okolo 400 míst.

Vazební věznice Teplice-zajišťuje výkon vazby pro obviněné muže i ženy s kapacitou 167 osob. Výkon trestu odnětí svobody v kategorii dozor zde vykonávají muži s požadovanou úrovní vystupování a chování včetně pracovní dovednosti. Kapacita pro tyto vězně je 38 míst.

Věznice Valdice- věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou, kam jsou umístováni muži s delšími tresty, recidivisté a jinak nebezpeční odsouzení. Nachází se zde oddělení pro doživotně odsouzené a pro jedince, kde je potřeba zvýšené detence. Celková kapacita je 1092 osob. Součástí věznice je specializované oddělení pro odsouzené s poruchou osobnosti a pro odsouzené se zvýšenou ostrahou s poruchou osobnosti a poruchou chování způsobenou užíváním psychotropních látek.

Věznice Všehrdy- věznice pro mladistvé odsouzené muže a pro muže vykonávajících trest odnětí svobody s dohledem a dozorem. Normová kapacita je 558 míst. Součástí této věznice je specializované oddělení pro odsouzené s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním psychotropních látek. U mladistvých odsouzených se klade důraz na vzdělávání, které je zprostředkováváno Školským vzdělávacím střediskem.

Věznice Vinařice- profilována jako věznice s dozorem a s ostrahou pro odsouzené muže. Kapacita činí 890 osob. Součástí věznice je oddělení:

- Bezdrogové zóny
- Krizové oddělení
- Oddělení pro odsouzené mentálně retardované

Věznice Znojmo- vyznačuje se především oddělením TOXI pro drogově závislé odsouzené muže.⁹⁷

8. 4. 2 Přijetí odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody

Soud rozhoduje podle trestního zákoníku, do jakého typu věznice bude odsouzená osoba umístěna. Při přijetí do věznice se provede osobní prohlídka, hygienická a protiepidemická opatření u odsouzeného. Vstupní lékařská prohlídka se provádí jen tehdy, pokud odsouzený nebyl ve výkonu vazby.

Umístění odsouzeného

Ve věznici jsou odděleně umístěni odsouzení muži a odsouzené ženy a dále také:

- Mladiství odsouzení od dospělých
- Recidivisté od odsouzených, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody poprvé
- Odsouzené vězni za úmyslné trestné činy od vězňů za trestné činy z nedbalosti
- Trvale pracovní nezařaditelní odsouzené od ostatních vězňů
- Odsouzení jedinci s duševní poruchou a poruchou chování od ostatních odsouzených
- Vězni s uloženým ochranným léčením a zabezpečovací detencí od ostatních vězňů

Soud rozhoduje o zařazení do určitého typu věznice a dále GŘ VS ČR umísťuje odsouzené do jednotlivých věznic. Důležitým faktorem při umísťování odsouzených je, aby byl co nejbližší domova nebo pobytu blízkých osob.⁹⁸

⁹⁷Vězeňská služba České Republiky. *Organizační jednotky: Vazební věznice, věznice, detenční ústavy* [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/oj/>

⁹⁸Vězeňství: Veřejný ochránce práv Ombudsman. Brno, 2010. s. 45-47. ISBN 978-80-7357-606-6

Oddělení se zesíleným stavebně technickým zabezpečením

Na těchto odděleních vykonávají svůj trest:

- Doživotně odsouzení
- Odsouzení, kteří v posledních pěti letech uprchli z vazby, nebo z výkonu trestu
- Odsouzení, proti nimž bylo zahájeno trestní stíhání pro zvlášť závažný čin, který spáchali během výkonu vazby, nebo výkonu trestu
- Odsouzení, u kterých to vyžadují výjimečné okolnosti (terorizování spolubydlících, vyhrožování personálu, útěk a ohrožení společnosti apod.)⁹⁹

8.5 Doživotně odsouzení v ČR

8.5.1 Jiří Kajínek

Jiří Kajínek je bezpochyby nejznámější doživotně odsouzený člověk v České Republice. V roce 1998 byl doživotně odsouzený za dvojnásobnou nájemnou vraždu podnikatelů. Soudce své rozhodnutí také odůvodnil tím, že Kajínek je nebezpečný recidivista, který už byl trestně stíhán, je nebezpečný pro společnost a není schopný nápravy. Jeho novým domovem se tak stala věznice Mírov.

O dva roky později v roce 2000 se tomuto muži podařilo utéct z mírovské věznice, jedné z nejtřeženějších u nás, čím si zasloužil u nemalé většiny obdiv. O dva měsíce později byl zadržen a přemístěn do věznice ve Valdicích.

Proces Jiřího Kájínka se vlekl dlouhých sedm let, bylo zamítnuto několik žádostí o obnovení procesu, udělení milosti od prezidenta republiky se také nedočkal a bohužel ani noví svědci, kteří se postupně přihlašovali policii, nebyli nic platní.

Z celého případu vyplývá, že policie odvedla špatnou práci. Nedůvěru vzbuzuje neúplný spis, chybí důležité materiály, chybí diktafon zavražděného, na kterém byla celá akce zaznamenána. Jiří Kajínek byl odsouzen bez přímých důkazů, podle odborníku v oboru balistiky nemohl vraždit jeden muž. Odsouzení proběhlo

---

⁹⁹*Vězeňství: Veřejný ochránce práv Ombudsman. Brno, 2010. s. 54. ISBN 978-80-7357-606-6*

na základě výpovědi tří svědků. Dva svědci svou výpověď odvolali s tím, že mluvili pod nátlakem a třetí svědek odmítl svou výpověď u soudu potvrdit a odmítl vypovídat. V současné době tak proti Kajínkovi nestojí žádný svědek. Nejzáhadnější na celém případě je, že Kajínek byl odsouzen za nájemnou vraždu, chybí však nájemce. Nikdo za tento čin nebyl potrestán. Tři ministři spravedlnosti podali stížnost na chyby při vyšetřování.¹⁰⁰

Případ velmi zasáhl i samotnou společnost a velké procento lidí tomuto odsouzenému člověku fandí. V roce 2010 byl dokonce natočen film režisérem Petrem Jáklem, inspirovaný příběhem Jiřího Kajínka. O kvalitě filmu hovoří hlavně herecké obsazení. Film sklidil od veřejnosti velký úspěch.

V případě Jiřího Kajínka měli velký podíl lidé, kteří mají osobní zájem na tom, aby se už o této osobě a plzeňských vraždách nehovořilo a nejednalo. Mohlo by totiž vyplynout, že se vše odehrálo úplně jinak a za vraždy byl odsouzen nevinný člověk.¹⁰¹

8. 5. 2 Ivan Roubal

V roce 2000 byl Ivan Roubal odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody za pět prokázaných vražd. Další tři vraždy, které zřejmě spáchal, mu nikdy prokázány nebyly.

Znalci z oboru psychiatrie a psychologie byl hodnocen jako osobnost bezcitná, narcistická, sobecká a egocentrická. Jeho IQ je lehce nadprůměrné, při komunikaci používá bohatou slovní zásobu a tvrdí, že je hluboce věřícím křesťanem. Jeho posudek však byl uzavřen tím, že možnost objektivní resocializace je velmi omezená.

Ivan Roubal si pronajal zchátralou zemědělskou usedlost s názvem „Pohádka“, kde nebyl ani přívod elektrického proudu. Soukromý zemědělec zde pěstoval

---

¹⁰⁰Jiří Kajínek: vrah nebo oběť?. *Stručně případem Jiřího Kajínka* [online]. [cit. 2012-05-31]. Dostupné z: <http://www.jirikajinek.cz/dulezite-informace/strucne-pripadem-jiriho-kajinka/>

¹⁰¹Jiří Kajínek: vrah nebo oběť?. *Hlavní stránka: "Jsem člověk, který všechno slyšel..."* [online]. [cit. 2012-05-31]. Dostupné z: <http://www.jirikajinek.cz/>

drůbež a černé vietnamské prasata. Od tohoto okamžiku začali lidé okolo Roubala záhadně mizet. Vraždil pro peníze a těl se zbavoval různými způsoby. Svazováním do tzv. kozelce, tak aby se oběť sama uškrtila, vhozením do rybníka, vhození prasatům, které ostatky pozřeli apod.

Podle počtu prokázaných vražd zaujímá Roubal jedno z předních míst sériových vrahů v ČR. Osud dalších tří lidí, kteří se s Roubalem znali, zůstaly neobjasněny. Jen samotný Ivan Roubal ví, jak byl naplněn osud těchto obětí.¹⁰²

8. 5. 3 Petr Zelenka

Heparinový vrah Petr Zelenka byl v roce 2008 odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody za sedm vražd a deset pokusů o vraždu. Zelenka pracoval v nemocnici jako zdravotník a vraždil podáním heparinu pacientům. Toto jednání vedlo bezprostředně k jasnému úmyslu usmrtit jiného a pro společnost byl označen soudem jako zvlášť nebezpečný. Svůj čin páchal opakovaně, čímž potvrdil vraždy z úmyslu.

Zelenka byl odsouzen do nejpřísnějšího typu věznice, ze kterého se může dostat nejdříve za deset let, kdy má právo požádat o přeložení do mírnějšího typu věznice. Z vězení by se mohl dostat nejdříve za třicet let. Doživotně odsouzení mohou požádat o podmíněné propuštění nejdříve za dvacet let, ale nezapočítává se tam právě pobyt v nejpřísnějším typu věznice.

Zelenkovo jednání nebylo možno srovnat ani s žádným případem v minulosti. Vysoce nebezpečné jednání pro společnost bez jakékoli polehčující okolnosti. Psychiatrické vyšetření neprokázalo žádnou duševní chorobu, činy páchal za plného vědomí.

U soudu Zelenka projevil lítost nad spáchaným činem, omluvil se pozůstalým rodinám a vypověděl, že nikoho zabít nechtěl a neměl z toho žádné potěšení.

---

¹⁰² Kriminalistika. *Ivan Roubal* [online]. [cit. 2012-06-01]. Dostupné z: <http://kriminalistika.eu/muzeumzla/roubal/roubal.html>

Otázkou pak zůstává, proč vlastně bral životy nevinným lidem? Odpověď zná pouze jeden člověk- Petr Zelenka.¹⁰³

8. 5. 4 Romana Zienertová

Vražedkyně svých čtyř dětí! Hrůzný čin, který otřásl nejen Českou republikou, ale celým světem! Vlastní matka, násilně zabije své vlastní děti. Smutný příběh naprosto zbytečně zmařených mladých životů, které za nic nemohli. Za svůj nepochopitelně brutální a otřesný čin byla potrestána doživotním trestem. Děti ve věku dva měsíce, dva roky a pět let brutálně ubodala a osmiletého chlapečka uškrtila.

Odsouzená se snažila argumentovat u soudu ztrátou paměti, to však bylo soudními znalci a dalšími experty vyvráceno. Pokud by Romana Z. strávila zbytek života za mřížemi a dožila se průměrného věku dožití přišla by na daňové poplatníky na osmi ciferovou částku peněz. Jeden den vězně za mřížemi stojí stát přibližně tisíc korun. Vskutku hotelové ubytování.

Nastává otázka, zda by nebylo dobré znovu zavést trest smrti. Zrovna v tomto případě jde o zcela nezpochybnitelnou vinu a jde o brutální vraždu včetně provedení. Na druhé straně je trest smrti spíše trestem milosrdným. Při odpykávání dlouhodobého trestu si odsouzený každý den připomíná svou vinu a bude trpět minimálně výčitkami svědomí.

Zcela jisté je, že tato odsouzená žena to nebude mít ve vězení lehké. Nikdo nemá rád vrahy dětí a ženy dokážou být v tomto ohledu mnohem krutější než muži. Není vyloučené, že se Romana Z. brzy pokusí ve věznici o sebevraždu.¹⁰⁴

---

¹⁰³IDNES. *Heparinový vrah Zelenka byl odsouzen na doživotí* [online]. [cit. 2012-06-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/heparinovy-vrah-zelenka-byl-odsouzen-na-dozivoti-fvc-/krimi.aspx?c=A080221_083201_krimi_cen

¹⁰⁴Blog.IDNES. *Čtyřnásobná vražedkyně měla propadnout hrdlem* [online]. [cit. 2012-06-04]. Dostupné z: <http://polanecky.blog.idnes.cz/c/264837/Ctyrnasobna-vrazedkyne-mela-propadnout-hrdlem.html>

Závěr

Problematika otázky absolutního trestu neboli trestu smrti, je stále velmi aktuální téma po celém světě. V této práci se zabýváme jak trestem smrti, tak alternativní variantou trestem na doživotí. Můžeme si každý sobě položit otázku, který trest je vlastně horší?

Trestání smrtí bylo běžnou praktikou již v dávné době. Trestalo se různými možnými nástroji a pomůckami. Lidé se řídili heslem odplaty: „oko za oko, zub za zub.“ Soudnictví v historii nemělo slitování a trest smrti se dělili také podle krutosti. Čím větší provinění, tím krutější trest, aby zločinec co nejdéle a nejbolestivěji před smrtí trpěl. Postupem času se určité tresty smrti rušili a dnes se popravuje pouze několika málo způsoby. Nejčastěji se užívá poprava zastřelením a smrtící injekcí, které jsou rychlé, bezbolestné a nepříliš nákladné.

Trest smrti je velmi citlivé téma a každá jedinec má na tuto otázku jiný názor. Je mnoho argumentů pro trest smrti a stejně tak i proti tomuto absolutnímu trestu. Zastánci trestu smrti se neustále přou s odpůrci a snaží se argumentovat co možná nejpřesvědčivěji. Základním argumentem zastánců absolutního trestu je samozřejmě odplata a také myšlenka pojistky ve smyslu, že zločinec svůj čin nebude moci zopakovat. Na druhé straně odpůrci se brání argumentem pochybení lidského faktoru, kdy soud může poslat na popravu nevinného člověka. Justiční omyly nejsou tak časté, ale nejsou ani zcela výjimečné.

Trest smrti stále častěji mizí ze zákonů v různých zemích, ale naopak v zemích, kde je uzákoněn se popravuje v mnohem větší míře. Jasným příkladem je například Čína. Nahlédneme do zemí, kde se popravuje, za jaké činy a také jakým způsobem. Velmi překvapující jsou popravy za činy, které jsou u nás naprosto nesmyslné. Jedná se např. o čarodějnictví, sexuální orientaci, víru v náboženství apod. Nebo se popravuje za činy, které u nás nejsou vůbec trestné např. cizoložství.

Přiblížíme si několik případů poprav v Československu před zrušením trestu smrti, abychom mohli porovnat, za jak závažné činy se u nás dříve popravovalo a za jaké činy se popravuje dnes v jiných zemích.

Jelikož u nás byl trest smrti zrušen, zabýváme se také otázkou doživotního trestu, jako nejvyššího možného potrestání v naší zemi. Dozvíme se aktuální stav doživotně odsouzených mužů i žen a popíšeme všechny věznice v České republice. Pouze tři věznice jsou vybavené pro doživotně odsouzené jedince- věznice Mírov a Valdice pro muže a věznice v Opavě pro ženy. Přiblížíme si život „za mřížemi“, jaké mají možnosti, povinnosti apod.

V neposlední řadě si řekneme krátké příběhy tří doživotně odsouzených u nás. Nejznámější je samozřejmě Jiří Kajínek, který proslul útekem z věznice na Mírově, jedné z nejvíce střežených věznic v ČR.

Snahou bylo poukázat na problematiku trestu smrti bez zaujatého pohledu jedince. Cílem práce není hodnotit a soudit, ale poukázat na situaci absolutního trestu ve světě a doživotního trestu v České Republice.

Použitá literatura

Knižní díla

- CAWTHORME, N.: *Zabijáci: nejzvrácenější vrazi naší doby (Killers)*, překlad: Eva Konečná, Cambridge: Hogrefe and HuberPublishing, 2003
- CZAPÓW, C. a JEDLEWSKI, S.: *Resocializační pedagogika*, překlad prof. Dr. Kábele, F., CSc, a spol., Státní pedagogické nakladatelství, 1981, str. 31, IN WALCZYNA, 1964
- ČÍRTKOVÁ, L.: *Forenzní psychologie*, 1. Vydání, Praha: Support, 1994
- DRBOHLAV, A.: *Etopedie I.: Trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Hradec Králové: Gaudeamus. 2005
- FARRINGTON. K.: *Svět za mřížemi*. Překlad: Ivan Sec. London: ArcturusPublishing Limited. 2007 ISBN- 978-80-7433-009-4
- FRANCEK, J.: *Zločin a trest v Českých dějinách*. Praha- Rybka Publishers. 1999. ISBN 80-86182-91-6
- CHMEL, L.: *Nejslavnější popravy*. Praha- Petrklíč. 2005. ISBN 80-7229-107-6
- LIŠKA, O.: *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu. 2006. ISBN 80-86621-09-X
- MONESTIER, M.: *Historie trestu smrti*. Praha- Rybka Publishers. 1998. ISBN 80-86182-05-3
- SUCHÝ, O.: *Dlouhodobé tresty odnětí svobody a jejich výkon*. Praha. 1991. ISBN 80-85638-02-9

- *Vězeňství: Veřejný ochránce práv Ombudsman*. Brno, 2010, ISBN 978-80-7357-606-6

Elektronické zdroje

- Amnesty International. *Trest smrti v roce 2011: popravuje méně zemí, zato s větší intenzitou* [online]. [cit. 2012-05-10]. Dostupné z: <http://www.amnesty.cz/z695/trest-smrti-v-roce-2011-popravuje-mene-zemi-zato-s-vetsi-intenzitou>
- Blog.IDNES. *Čtyřnásobná vražedkyně měla propadnout hrdlem* [online]. [cit. 2012-06-04]. Dostupné z: <http://polanecky.blog.idnes.cz/c/264837/Ctyrnasobna-vrazedkyne-mela-propadnout-hrdlem.html>
- Business center. *Trestní zákon* [online]. [cit. 2012-06-08]. Dostupné z: http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni_zakon/cast1h4.aspx
- IDNES. *Heparinový vrah Zelenka byl odsouzen na doživotí* [online]. [cit. 2012-06-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/heparinovy-vrah-zelenka-byl-odsouzen-na-dozivoti-fvc-/krimi.aspx?c=A080221_083201_krimi_cen
- Hamerský.blog.iDNES. *Trest smrti je přijatelný a spravedlivý. Kdy ho zavedeme v ČR?* [online]. [cit. 2012-05-11]. Dostupné z: <http://hamersky.blog.idnes.cz/c/68240/Trest-smrti-je-prijatelny-a-spravedlivy-Kdy-ho-zavedemev-CR.html>
- Jiří Kajínek: vrah nebo oběť?. *Hlavní stránka: "Jsem člověk, který všechno slyšel..."* [online]. [cit. 2012-05-31]. Dostupné z: <http://www.jirikajinek.cz/>
- Jiří Kajínek: vrah nebo oběť?. *Stručně případem Jiřího Kajínka* [online]. [cit. 2012-05-31]. Dostupné z: <http://www.jirikajinek.cz/dulezite-informace/strucne-pripadem-jiriho-kajinka/>

- Juristic: trestní oblast. *Trest smrti* [online]. [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: <http://trestni.juristic.cz/30487/clanek/trest2.html>
- Kriminalistika. *Ivan Roubal* [online]. [cit. 2012-06-01]. Dostupné z: <http://kriminalistika.eu/muzeumzla/roubal/roubal.html>
- Lidská práva. *Historie trestu smrti v Českých zemích* [online]. [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: <http://www.lidskaprava.cz/student/trest-smrti/clanky/historie-trestu-smrti-v-ceskych-zemich>
- Mladá Boleslav oficiální stránky statutárního města. *Odplata spravedlnosti-Pranýř* [online]. [cit. 2012-04-26]. Dostupné z: <http://programy.mb-net.cz/mb-pravek-novovek/JS1803019.htm>
- Odsouzení.EU. *Seznam doživotně odsouzených* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://odsouzeni.eu/2011/08/04/seznam-doivotne-odsouzenych/>
- Odsouzení.EU. *Zdeněk Vocásek, odsouzený za dvě vraždy: "U televize brečívám."* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://odsouzeni.eu/2011/08/04/denek-vocasek-odsouzeny-za-dve-vrazdy-u-televize-brecivam>
- Práce pro právníky. *Trestní zákoník 2012 (zákon č. 40/2009 Sb.)* [online]. [cit. 2012-05-07]. Dostupné z: <http://www.pracepropravniky.cz/zakony/trestni-zakonik-uplne-zneni>
- Trest smrti I. *Juristic* [online]. [cit. 2012-06-07]. Dostupné z: <http://trestni.juristic.cz/30487/clanek/trest2.html>
- Trest smrti. *Lidská práva* [online]. [cit. 2012-06-07]. Dostupné z: [http://www.lidskaprava.cz/student/trest-smrti \(](http://www.lidskaprava.cz/student/trest-smrti/)
- Trestní- řízení. *Nový trestní zákoník- tresty* [online]. [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/novy-trestni-zakonik-%E2%80%93-tresty>

- Vězeňská služba České Republiky. *Cíle a poslání Vězeňské služby ČR* [online]. [cit. 2012-05-21]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/o-nas/zakladni-informace-4/cile-a-poslani-vs-cr-6124>
- Vězeňská služba České Republiky. *Charakteristika věznice a ústavu pro výkon zabezpečovací detence v Opavě* [online]. [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-opava-83/o-nas-1603/charakteristika-veznice-a-ustavu-pro-vykon-zabezpecovaci-detence-opava-527/>
- Vězeňská služba České Republiky. *Informace o věznici Mírov* [online]. [cit. 2012-05-13]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-mirov-23/o-nas-1595/zakladni-informace-177/informace-o-veznici-801/>
- Vězeňská služba České Republiky. *Organizační jednotky: Vazební věznice, věznice, detenční ústavy* [online]. [cit. 2012-05-27]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/oj/>
- Vězeňská služba České Republiky. *Program zacházení věznice Valdice* [online]. [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-valdice-95/o-nas-1632/vykon-vezenstvi-366/vykon-trestu/program-zachazeni-4970>
- Vězeňská služba České Republiky. *Výkon trestu odsouzených žen* [online]. [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-opava-83/o-nas-1603/vykon-trestu-323/objekt-olomoucka-odsouzene-zeny-606/vykon-trestu-odsouzenych-zen-5292>
- Vězeňská služba České Republiky. *Základní informace věznice Valdice* [online]. [cit. 2012-05-13]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-valdice-95/o-nas-1632/zakladni-informace-152/>

Přílohy

Příloha č. 1- Středověká mučírna.....	94
Příloha č. 2- Pranyř.....	95
Příloha č. 3- Elektrické křeslo.....	96
Příloha č. 4- Gilotina.....	97
Příloha č. 4- Věznice Mírov.....	98
Příloha č. 5- Věznice Valdice.....	98
Příloha č. 6- věznice Opava.....	99

Příloha č. 1- Středověká mučírna

iDnes: cestování. *Strašidelné sklepení: středověká mučírna* [online]. [cit. 2012-06-09].
Dostupné z: http://cestovani.idnes.cz/originalni-zamek-kde-vas-privita-tank-a-kristus-s-husakem-vylet-do-letovic-1tc-/igcechy.aspx?c=A090730_163151_igcechy_tom

Příloha č. 2- Pranyř

Chevert. *Pranyř* [online]. [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: http://www.chevert.profitux.cz/akce/svk07/malafatra/slides/P1050746_pranyr.html

Příloha č. 3- Elektrické křeslo

Deník. *Popravili vraha na elektrickém křesle* [online]. [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: http://www.denik.cz/ze_sveta/20070913poprava_elektricke_kre.html

Příloha č. 4- Gilotina

Příloha č. 5- věznice Mírov- věznice pro doživotně odsouzené. Jedna z nejstřeženějších věznic v České republice. Proslavila se díky útěku nejvíce mediálně propíraného vězně Jiřího Kajínka.

Šumperský a Jesenický deník. *K volbám se chystají i vězni z Mírova: věznice Mírov* [online]. [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: http://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/k-volbam-se-chystaji-i-vezni-z-mirova.html

Příloha č. 5- věznice Valdice- věznice pro doživotně odsouzené

Vězeňská služba České Republiky. *Věznice Valdice* [online]. [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-valdice-95>

Příloha č. 6- věznice Opava- věznice pro doživotně odsouzené ženy

Vězeňská služba České Republiky. *Věznice Opava* [online]. [cit. 2012-06-09]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-opava-83/>